

Hrvatski Glasnik

GLASILO HKD "NAPREDAK" - GLAVNA PODRUŽNICA TUZLA

GODINA XIX

Broj 199-200

TUZLA, STUDENI/PROSINAC 2010.

Cijena, 2 KM, 8 Kn

ISSN 1840-1260

Osamnaest godina
i dvjesto brojeva
poslije...

uvodna riječ

Cijenjeni čitatelji,

Još je jedna kalendarska godina iza nas. Nadam se da svi zajedno iz nje izlazimo sretniji, zadovoljniji, pametniji i bogatiji za mnoge nove spoznaje i nova iskustva. Ukoliko nosimo i neka žaljenja, ne zaboravimo da je vrijeme koje je iza nas već otišlo u nepovrat i stoga već od ovoga trenutka počnimo graditi bolje, čvršće i sigurnije temelje za narednu 2011. godinu.

HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla je s radošću i ponosom u proteklih mjesec dana obilježilo i proslavilo dvadesetu obljetnicu od obnove rada Društva u našem gradu. Svaki početak je težak, a osobito ako se u obzir uzmu povijesne okolnosti obnove rada. Danas, dvadeset godina poslije, možemo uistinu biti zahvalni svima onima koji su u proteklome periodu za *Napredak* dali dio sebe, udahnuli mu dušu i učinili da Društvo u našem gradu postane prepoznatljivo po svome radu.

Ovu su vrijednu obljetnicu pratili brojni sadržaji, a vrhunac proslave je i novi broj Hrvatskoga Glasnika, lista koji s ovim brojem navršava osamnaesti rođendan i ulazi u svoje punoljetstvo. I ne samo to. Niz značajnih datuma i obljetnica dodatno upotpunjuje i činjenica da u svojim rukama držite dvjestoti jubilarni broj Glasnika.

O svemu onome što su *Napretkovci* radili u proteklih dvadeset, osamnaest ili ako hoćete samo jednoj godini, svoj će sud dati neke buduće generacije i naraštaji. Vrijeme je blagdana, stoga nećemo previše pričati. Svima vama u ime redakcije Hrvatskoga Glasnika želim čestit Božić i sretnu i blagoslovljenu Novu godinu.

Svako vam dobro do narednoga broja!

I. K.

Svim na zemlji mir veselje!

*Čestit Božić
i blagoslovljena Nova 2011. godina*

*Prof. dr. Franjo Topić
HKD „Napredak“*

*Nikad kao Božićne noći
čovjek nije bliži Bogu!*

*Čestit Božić
i blagoslovljena Nova 2011. godina*

*HKD „Napredak“
Glavna podružnica Tuzla*

Glasilo HKD „Napredak“
Glavna podružnica Tuzla
List za kulturu i društvena pitanja

OSNIVAČ I IZDAVAČ:

HKD Napredak, Glavna podružnica Tuzla

ZA IZDAVAČA:

mr. sc. Nikola Čiča, predsjednik

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Ivica Kovačević

LEKTOR:

Renata Jukanović

REDAKCIJA:

Zdravko Anđić, Martin Antunović, Nikola Čiča,
Ivica Kovačević, Maja Nikolić, Ankica Stjepić - Čosić

UREDNIK FOTOGRAFIJE:

Fra Martin Antunović

UNOS TEKSTA:

Kata Čajić

KONTAKT:

Kazan mahala 2/II, 75000 Tuzla
Tel/fax: 035/257-038
www.napredaktuzla.ba
hkd.napredak.tz@bih.net.ba

TEHNIČKA PRIPREMA, REPRO I ŠTAMPA:

„PrintCom“ d.o.o. Grafički inženjering Tuzla

RAČUN:

1321-000-31085-2125
kod NLB Tuzlanske banke d.d. Tuzla
HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla
- za Glasnik

List je upisan u evidenciju javnih glasila
u Republičkom komitetu za informacije
pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993.

List izlazi mjesečno

Tekstovi i fotografije se ne vraćaju.

*Svim građanima
katoličke vjeroispovijesti
iskrene čestitke u povodu
nastupajućeg velikog
katoličkog praznika Božića!*

Dr. sc. Nada Mladina,
predsjedavajuća Općinskog vijeća Tuzla

Jasmin Imamović,
načelnik Općine Tuzla

*Svim katolicima
Tuzlanskoga kantona
sretan Božić uz iskrene želje
za mir i dobro!*

Amir Fazlić,
predsjedavajući Skupštine TK

Mr. sc. Enes Mujić,
premijer Vlade TK

*Čestit Božić
i sretna Nova 2011. godina!*

Konzulat Republike Hrvatske
u BiH Tuzla!

*Sretan Božić
sa željom da ovaj blagdan
s vašim bližnjima
i prijateljima provedete
u radosti i veselju!*

Prof. dr. Enver Halilović
rektor Univerziteta u Tuzli

*„Veselje ti navješćujem
puče kršćanski“*

*Čestit Božić
i sveto porođenje Isusovo
i blagoslovljena
Nova 2011. godina*

Učenici, djelatnici i Uprava
KŠC „Sv. Franjo“ u Tuzli

*Slava Bogu na visini
i na zemlji mir ljudima
dobre volje*

*Čestit Božić!
Sretna i blagoslovljena
Nova 2011. godina*

Zbor „IUVENTUS SALINARUM“

„Narodi nam se Kralj nebeski“

*Neka vam Božić podari dane spokojstva, mira, zdravlja i izobilja.
Sretan i blagoslovljen Božić i sretna i uspješna Nova godina!*

Sestre Kćeri Božje ljubavi

Sestre Kćeri milosrđa

**Čestit Božić
i sveto porođenje Isusovo!**

Isus novorođeni Kralj,
koji je došao čovjeka otkupiti i spasiti,
te da u njemu zasja Njegova ljubav,
ispunio i vas u svim danima
vašega života radošću, mirom,
čvrstom vjerom i
nepokolebljivom nadom vječni život!

Svećenici tuzlanskog dekanata

BREŠKE

fra Franjo Martinović,
župnik

DRAGUNJA

vlč. Miroslav Karatović,
župnik

DRIJENČA

fra Marko Antić,
župnik

HUSINO

vlč. Marinko Mrkonjić,
župnik

LUKAVAC

vlč. Andrija Župarić,
župnik i v.d. dekan
Tuzlanskog dekanata

MORANČANI

vlč. Marijan Orkić,
župnik

PAR SELO

vlč. Anto Stjepić,
župnik

ŠIKARA

fra Marko Lovrić,
župnik
fra Franjo Dalibor Martinović,
župni vikar

TUZLA

fra Zdravko Anđić,
župnik i gvardijan
Franjevačkog samostana
fra Mario Divković,
župni vikar
fra Josip Zvonimir Bošnjaković,
župni vikar
fra Martin Antunović,
direktor Opće gimnazije
pri KŠC „Sv. Franjo“,
upravitelj župe
Zvornik (Srebrenica)

ŽIVINICE

vlč. Vlado Jagustin,
župnik
vlč. Anto Burić,
župni vikar

BOŽIČNA POSLANICA ZA 2010. GODINU

"I Riječ tijelom postade, i nastani se među nama" (Iv. 1, 14)

Draga braćo svećenici!

Dragi redovnici i redovnice!

Draga braćo i sestre!

Upućujem Vam za Božić već dvadeseti put svoju poruku. Ove godine je u duhu pastoralnog programa Memorija za solidarnost, s naglaskom na solidarnost.

Na temeljno pitanje je li postojanje stvar besmisla ili razuma, kršćanin odgovara da je misterij, tajna Stvoriteljeve ljubavi prema stvorenju, čovjeku, pozvanom biti i ostvariti se kao slika Božja (usp. Post 1,26-27). Čovjek naime nadilazi svoju 'zemljanost' po duhu koji ga neprestano potiče da traži i teži za Onim tko je gore (usp. Kol 3,1-2), jer samo u Njemu može

spoznati samoga sebe (usp. GS 22), živjeti, raditi i biti (usp. Dj 17,28). Susret čovjeka sa utjelovljenim Sinom Božjim izvor je neizmjerne radosti koju i ovog Božića, kao Nadbiskup vrhbosanski, želim podijeliti sa svakim članom ove mjesne Crkve, razmišljajući o temi *solidarnosti* na temelju riječi iz prologa Ivanovog evanđelja, koje glase: "I Riječ tijelom postade i nastani se među nama" (1,14).

"I Riječ tijelom postade." Ove jednostavne riječi dovoljno su snažne da objave misterij, milost, radost i poruku Božića kao stvarnoga događaja koji kršćanina i svakog čovjeka dobre volje nužno upućuje na drugoga. Zapravo, ljepota i snaga Božića izražena je u neizmjerljivoj bliskosti Riječi i "tijela". Riječ, koja "bijaše u Boga" i "bijaše Bog" i po kojoj "sve postade" (Iv 1,1-2) po vječnoj namisli Božjoj utjelovi se, postade čovjekom i uze na se sve što je vlastito ljudskom biću, osim grijeha. Riječ i "tijelo", za mnoge tek dvije različite stvarnosti, Bog je zauvijek zbližio po svojoj neizmjerljivoj ljubavi. Božić je, stoga, blagdan u kojemu Bog na jasan i stvaran način progovara

čovjeku o svojoj bliskosti i solidarnosti.

Na pitanje koji je smisao Božje solidarnosti prema čovjeku izraženoj u tajni Utjelovljenja, odgovor nalazimo u Vjerovanju: "Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa". Pod spasenjem se obično podrazumijeva oslobođenje od grijeha i pomirenje s Bogom. To je posvema točno, jer "On se pojavi da odnese naše grijeha" (1 Iv 3,5).

Međutim, prvotni je smisao spasenja sudjelovanje čovjeka u Božjem životu: "Bog Sina svoga jedino-rođenoga posla u svijet da živimo po njemu" (1 Iv 4,9). Bog je postao čovjekom da bi čovjek mogao postati dijete Božje, kao što izričito tvrdi Ivan u prologu: "A onima koji ga primiše, podade moć da postanu djeca Božja" (Iv 1,12). U tom smislu, cilj je Božje solidarnosti učiniti čovjeka stalnim i radosnim sudionikom na vječnim dobrima, kojima je početak i kraj u Bogu.

Božić je stoga još jedna potvrda dobrostivosti i čovjekoljublja našega Boga (usp. Tit 3,4), u kojoj čovjek nema nikakve zasluge ili prava. Najsvetija je noć naime bila obasjana tek slavom Božje dobrote, blagosti, milosrđa i milosti. U silnom strahu koji ga je obuzeo (usp. Lk 2,9), čovjek nije uspio iščitati u Novorođencu povijenom u jaslama (usp. Lk 2,12) prvotnu poruku Božje ljubavi i solidarnosti, koja glasi: po Utjelovljenju svoga Sina, Bog, kako pred čovjekom tako i pred anđelima i silnom nebeskom vojskom (usp. Lk 2,13), očituje svoju spremnost trpjeti i umrijeti za nas. Upravo zato, Božić je događaj koji u liku Malog Djeteta naviješta Božje poniženje (usp. Fil 2,6-8), ali ujedno i ispunjenje obećanja o konačnoj pobjedi ljubavi u jedinstvenoj žrtvi križa. Istinska radost Božića pripada stoga onima koji ovaj blagdan dožive u poniznosti srca i u otvorenosti prema drugima.

"I nastani se među nama" (Iv 1,14). Utjelovanje je za mnoge još uvijek nešto isključivo vezano za dan i datum – 25. prosinca, što je, nažalost, razlog da mnogi prožive božićne blagdane prepuštajući se osobnim i ovozemaljski 'užitcima'. Suprotno tome, za svetog Ivana evanđelista, utjelovljenje je trajni događaj, jer Bog se svakodnevno nastanjuje među nama. To pak znači da kršćanin mora iščekivati i doživjeti Božić u potpunosti otvorenosti prema Bogu i drugima. Ta je otvorenost ujedno i temelj našega poslanja, koje ujedinjuje naše radosno navještanje i neumorno djelovanje. To je ona prava i istinska evanđeoska solidarnost, koja znači *biti* svima sve (usp. 1 Kor 9,22) ne iz samilosti nego iz čvrstog uvjerenja da i iz našega *biti* među drugima, iako malenog poput zrna, može izrasti nešto bolje i ljepše za svakog čovjeka dobre volje kao i za sve koji i ovog Božića uspiju u nama prepoznati znak Božje ljubavi.

Neka stoga naša božićna solidarnost bude, prije svega, izraz naše iskrene i čvrste odluke da se *nastanimo* u srcima naših bližnjih, obiteljske, župske i nadbiskupijske zajednice, čineći djelotvornom zapovijed onoga koji se u nama *nastanio* kao Riječ, to jest: "Kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge" (Iv 13,34).

Imajući u vidu vrijeme u kojemu živimo, smatram potrebnim pozvati vas, prije svega, na solidarnost prema čovječanstvu. Iako bilježi znatan rast i napredak, istinska vrijednost čovječanstva su bili i ostaju kršćani i osobe koje su u trenutcima njegove nemoći i u mnogobrojnim nemirima znali ukazati na Boga, koji ga hrabri da nastavi sa izgradnjom boljega i pravednijega svijeta. Nadalje, ne posustajte u solidarnosti prema Crkvi, koja je često proganjana, uskraćuju joj se osnovna prava i sloboda, dok nastoji biti u službi svakog čovjeka, omogućujući mu osobni susret s Bogom. Isto tako, potičem vas na solidarnost prema našoj Nadbiskupiji, kako bi mogla nastaviti svoje poslanje na dobrobit svih svojih vjernika i ljudi dobre volje. Konačno, gledajući u Dijete Isusa položenog u štalicu, želim vas pozvati i ohrabriti u solidarnosti prema našim bližnjima, osobito onima najmanjima, koje pritišće bilo kakva fizička patnja ili moralna bijeda. Neka po djelima naše solidarnosti i oni osjete da kršćanstvo ne postavlja granice nego proširuje obzorja i poziva na radost, kao i da u svijetu ima beskraino više dobra nego zla.

U ovim teškim i neizvjesnim vremenima, svaki govor o solidarnosti može zvučati obeshrabrujuće, daleko od stvarnosti i očekivanja. Ipak, svaka solidarnost, osobito ona evanđeoska i kršćanska, krije u sebi jedno prelijepo iznenađenje. Što više živimo solidarnost među ljudima, to se više očituje naše dostojanstvo djece Božje, dok drugi jasno vide koliko je djelotvorno naše krštenje po kojemu smo suobličeni Kristu. Stoga solidarnost nije bilo kakav čin. Ona je prvenstveno kontemplacija Božjeg djela ljubavi prema nama, jer tko je solidaran s drugim, nužno otkriva Boga u svom životu: Boga koji mu se daruje u Djetetu Isusu, kao i Boga koji želi biti prepoznat i voljen u drugome (usp. 1 Iv 4,20-21).

Neka Božić i božićni blagdani budu dani radosnog slavljenja Božjeg utjelovljenja, kao i dani naše potpune solidarnosti s čovjekom, slikom Božjom.

Sretan Božić i na dobro vam došlo sveto Isusovo porođenje! U Novoj 2011. godini neka Vas prati svaki Božji blagoslov!

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski

TRADICIONALNI BOŽIČNI KONCERT U TUZLI

Tradicionalni Božićni koncert koji organiziraju Franjevački samostan „Svetih Petra i Pavla“ i HKD „Napredak“ održan je 19. prosinca u Bosanskom kulturnom centru u Tuzli. Nastupio je Simfonijski orkestar iz Mostara i solisti Hrvatskog narodnog kazališta Zagreb, Adela Golac Rilović – sopran, Tvrtko Stipičić – tenor i Davor Radić – bariton, pod ravnanjem dirigenta Damira Bunoza.

Svoj nastup te večeri imao je i zborom mladih pri Franjevačkom samostanu u Tuzli, „Iuventus Salinarum“ pod ravnanjem gospodina Zlatka Špoljarevića. *Vesjelje ti navješćujem, Svim na zemlji, Oj, pastiri*, bile su skladbe koje su na samome početku koncerta obrađivale sve prisutne. Publika je u više od sat vremena

operama. Također je čest gost Opera u Sarajevu, Skoplju, Osijeku i Rijeci. Radić je za sve Tuzlake izveo *Svim na zemlji, O, Betleme* i još neke dobro poznate skladbe. Posebno oduševljenje svih nazočnih posjetitelja izazvala je Radićeva izvedna *Radujte se narodi* koja je dobila i najduži pljesak publike. Za one nešto mlađe posjetitelje, sigurno je najzanimljiviji dio koncerta bila izvedba svima dobro poznate skladbe *Zvončići*. Nju nam je izveo Tvrtko Stipičić. Stipičić je rođen u Zagrebu. Diplomirao je u klasi profesora Franza Donnera na Muzičkoj akademiji u Beču. O kavom je umjetniku riječ svjedoči njegov operni i operetni repertoar: Čarobna frula, Don Giovanni, Otmica iz Saraja, Ljubavni napitak, Rigoletto, Šišmiš, Jedna noć u Veneciji.

Puna dvorana BKC-a

mogla uživati u glazbenim izvedbama koje u ovo blagdansko vrijeme „diraju dušu“. Adela Golac Rilović, sopranistica iz Zagreba otpjevala je između ostalih *O, holly night*, *Kyrie eleison*, i na samom kraju koncerta skladbu *Tiha noć*. Vrhunska umjetnica koja je diplomirala solo pjevanje u klasi profesora Stanislava Bujanovića. Ostvarila je niz opernih uloga u HNK Zagreb gdje je operna prvakinja. Davor Radić do sada je u HNK-u pjevao četrdeset jednu ulogu u različitim

Simfonijski orkestar iz Mostara koji po prvi put nastupa u Tuzli čini sastav od trideset eminentnih glazbenika. Orkestar je osnovan još daleke 1954. godine. Prije rata bio je brend grada Mostara s velikom tradicijom i nastupima širom Jugoslavije. Njihov sadašnji dirigent Damir Bunoza rođen je trećeg travnja 1980. godine u Mostaru i osim nastupa s Mostarskim simfonijskim orkestrom nastupao je i sa Sarajevskom filharmonijom.

Oni koji redovito prate koncerte u organizaciji Franjevačkog samostana i HKD „Napredak“ zasigurno su do sada već upoznati sa radom mladog zbora „Iuventus Salinarum“ koji je na večerašnjem koncertu uz pratnju Simfonijskog orkestra otpjevao nekoliko skladbi, među kojima su *Gloria* i *Sklopi blage oči*.

Blagdani su nam sve bliže, Božić kuca na naša vrata pa je to prilika da obitelj bude na okupu, pa je bilo lijepo vidjeti one koji su koncert došli propratiti zajedno. Ne treba zaboraviti da su svojom nazočnošću Božićni koncert uveličale i mnogobrojne osobe iz političkog, vjerskog i kulturnog života našega grada i županije. Tako su na večerašnjem koncertu uživali i Mijo Krešić, doministar sigurnosti Bosne i Hercegovine, mr. Josip Juras, generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli, Jasminka Mijatović, ministrica pravosuđa i uprave u Vladi Tuzlanske županije, te gvardijan Franjevačkog samostana fra Zdravko Anđić kao domaćin koncerta i mnogi drugi.

Na kraju koncerta upravo se tuzlanski gvardijan obratio svima i pročitao svoju Božićnu poruku mira i ljubavi. „Isus je iskusio što znači biti gladan i žedan, gol i bos, oklevetan i izdan, prezren i odbačen, zlostavljan, mučen i ubijan, doživio je što znači moć tame i besmisla, ali je, pri svemu tome, u nedokučivoj povezanosti s Bogom smogao snage da sve te oblike rasula nadvlada. Zato, navješćujući i čestitajući Sveto Porođenje Isusovo jedni drugima, nadahnimo se njegovom dobrotom i obdarimo jedni druge opraštanjem i mirom, prijateljstvom i djelotvornom ljubavlju! Rodimo se i mi na novi život!“, kazao je između ostalog u svojoj poruci gvardijan Anđić.

Neka u ovim gvardijanovim mislima i glazbenim izvedbama, još jedan Božićni koncert ostane iza nas, a radost i veselje u blagdanske dane ispuni vaša srca. Neka nam je svima čestit i blagoslovljen Božić.

Irena Madžarević

PROSLAVA BOŽIČA U ORGANIZACIJI KUD „SV. ILIJA“ DOKANJ

KUD „Sv. Ilija“ Dokanj, župa Breške, tradicionalno bogatim programom obilježiti će i ove godine blagdan Božić. Za razliku od dosadašnjih godina kada je program organiziran na Badnji dan, ove godine Dokanjani će prigodan program izvesti na sam Božić. Posjetitelji će imati prigodu da vide ili se podsjetite kako se nekada proslavljao ovaj veliki blagdan u Doknju.

Božićna večera

Običaje približiti mlađim generacijama

Prema riječima Leona Milošića, predsjednika KUD „Sv. Ilija“ Dokanj ovo Društvo svake godine nastoji unijeti određene promjene i program obogatiti novim sadržajima kako bi bili interesantni publici, a da pri tome prikažu što više od onoga što je nekada bio običaj prigodom proslave, čestitanja, pripreve hrane te zajedništva koje se danas sve više gubi te ljudi čak ni blagdane ne provode sa svojim najbližima. Ove godine osim starijih članova spomenutog KUD-a, publici će se po prvi puta predstaviti i najmlađi članovi dramske sekcije koja je tek nedavno oformljena, a nastupit će i učeničke lokalne osnovne škole koji su se također aktivno uključili u organiziranje proslave Božića u Doknju. „Pripremamo program koji će biti drugačiji od dosadašnjih godina. Istinski želimo da se na ovoj zajedničkoj proslavi okupi što veći broj naših susjeda i prijatelja kako bismo pokazali kako se nekada slavilo i kako je lijepo kada smo brojniji. Cilj nam je i da nekadašnje običaje što više približimo sadašnjim generacijama, da ih sačuvamo od zaborava, a da pri tome svi uživamo u zajedničkoj proslavi Božića. Inače, naše Društvo je osnovano s ciljem očuvanja kulture, tradicije i običaja ovih krajeva te mi, kako kroz ovu tako i sve druge prigode, nastojimo ukazati na potrebu čuvanja istih. Prijatelji i posjetitelji su pozvani da se odazovu u što većem broju i da dođu odjeveni u narodne nošnje“, kaže Milošić.

On podsjeća kako je Društvo kroz dosadašnje aktivnosti dalo velike pomake očuvanju kulture i tradicije te na razne načine utjecalo da se broj onih koji se vraćaju narodnim običajima i tradiciji povećava.

Posebnu pozornost posvećuju mladima

KUD „Sv. Ilija Dokanj“ proisteklo je iz ogranka pri Društvu „Hrvatski dom“ Tuzla. Osnovano je 1999. godine, a samo-

stalno djeluje od 2008. godine. Društvo broji četrdesetak članova koji djeluju u raznim sekcijama – dramska, recitatorska, folklor. Društvo se uglavnom financira samo, a tek minimalnu pomoć do sada je dobivalo od lokalne zajednice. Programske aktivnosti su sačinjene tako da prate svaki katolički blagdan, a posebnu proslavu organiziraju prigodom blagdana sv. Ilije, zaštitnika ovoga

mjesta. Također, česti su sudionici na manifestacijama koje organizira Općina Tuzla, ali i gosti na manifestacijama drugih društava kako u BiH tako i izvan njezinih granica. Društvo prema Milošićevim riječima posebnu pozornost posvećuje mladima, na različite načine animirajući ih da se pridruže i sudjeluju u radu Društva. Također, cilj je i utje-

Tradicionalno kolo - prilog očuvanja tradicije

Budućnost Doknja

cati na okolinu koja je velikim dijelom zaboravila na nekadašnje običaje. Najočitiiji primjer da se cilj ispunjava jesu narodne nošnje koje su nekada bile rijetkost, a danas česta pojava na manifestacijama. „Kada smo oformili naše Društvo samo je petero naših članova imalo narodnu nošnju. Sada je situacija potpuno drugačija i ne samo da narodnu nošnju odijevaju naši članovi, u velikoj mjeri naše aktivnosti su dorinjele i da oni koji nisu naši članovi nabavljaju nošnju i što je najbitnije, odijevaju je prigodom određenih manifestacija. Bitno je naglasiti da je nose i stari i mladi iako su naš prvotni cilj mlade osobe jer želimo da ovi naši sadržaji dugo žive i da ih ima tko prenositi budućim generacijama.“

Milošić kao bitno napominje i činjenicu da u Doknju ima onih koji su se aktivno dali na izradu narodnih nošnji te i na taj način doprinijeli da se ona nađe u velikom broju obitelji. Pri tom spominje sada već pokojnu baku Mandu koja je osim šivanja narodne nošnje, veliki doprinos dala u kazivanju i prenošenju narodnih običaja na mlađe generacije.

Osim narodnih nošnji, treba reći i da se u ovom kraju mogu naći i mnogi stari predmeti koji su korišteni u vrijeme naših predaka, koje su Doknjani sačuvali i koji se mogu vidjeti na njihovim izložbama. Sveukupno, Društvo kroz svoje aktivnosti daje veliki doprinos očuvanju kulture, tradicije i običaja Hrvata Doknja i okolice, smatra Milošić te napominje kako je pokazatelj toga i velika posjećenost svih manifestacija koje oni organiziraju.

A. S. Č.

Život posvećen umjetnosti

Kada se prije više od desetljeća govorilo o ideji osnivanja Likovne kolonije Breške, tadašnji predsjednik prof. dr. Miroslav Petrović naišao je na punu potporu realizacije te ideje kod likovnih umjetnika, a posebice Vinka Lamešića. Jednog jutra krajem devedesetih godina ova dvojica istaknutih Tuzlaka našli su se na Solnom trgu u Tuzli te zajednički uz kavu razgovarali, podijelili mišljenja i oživjeli Koloniju. Akademski slikar i profesor likovne umjetnosti Vinko Lamešić tako je uz profesora Petrovića jedan od začetnika Likovne kolonije Breške.

Vinko Lamešić rođen je u Tuzli 1959. godine. Od sedmero braće i sestara Vinko je peto dijete u obitelji. Iako je cijeli svoj život posvetio likovnoj umjetnosti i slikarstvu, Akademiju završava nakon rata što mu je oduvijek bila velika želja. Iz svog djetinstva uvijek će pamtiti život na selu koji je tada puno više njegovao istinske obiteljske vrijednosti. Iako se živjelo dosta skromnije nego danas, Vinko Lamešić kaže da su se ljudi puno više međusobno poštovali, život je imao neku posebnu draž, iznimno se cijenio se rad, a obiteljski stol je uvijek bio ispunjen zajedništvom. Životne okolnosti razdvojile su obitelj Lamešić i svatko je krenuo za svojom životnom srećom, ali nikada niti jedan blagdan ne bi mogao proći da se obitelj ne okupi zajedno i dadne istinsku čar tim malim životnim radostima.

Preko 25 godina Vinko Lamešić je u braku sa svojom suprugom Ivom Lamešić, liječnicom veterine koja upravo završava svoj magistarski rad. Imaju dvoje

djece sina Bojana i kćerku Ivonu, oboje su studenti. Sin Bojan posebice je vezan za tenis koji je dugo igrao u teniskom klubu Sloboda u Tuzli, a danas ujedno radi i kao samostalni teniski trener jer mu je tenis oduvijek bio velika ljubav. Ivona je jako uspješna na fakultetu, obzirna je i odgovorna prema svojim životnim obvezama na što je otac Vinko posebice ponosan.

Supruga Iva je ujedno i stup obitelji Lamešić koja je uz izgradnju liječničke karijere cijeli život posvetila odgoju Bojana i Ivone.

Malo tko u gradu na zrnu soli ima, a da ne pozna Vinka Lamešića kojeg se uvijek može vidjeti i pronaći u njegovoj galeriji na Solnom trgu u Tuzli gdje provodi većinu svog radnog dana. Već od osnovne škole Vinko Lamešić je bilježio iznimne rezultate u slikarstvu, uključuje se u sve likovne sekcije, odlazi na razne likovne manifestacije, a danas su iza njega brojne samostalne i kolektivne izložbe među kojima se posebice ističe ona u Beču. Međutim u BiH danas nije lako ni liječnicima, a posebice likovnim umjetnicima i kulturnjacima općenito. Likovna umjetnost gotovo da i nije prepoznata od aktualne vlasti pa likovni umjetnici gotovo i da ne mogu računati na neke poticaje barem onda kada izlažu na kolektivnim izložbama i kada su kao takvi istinski veleposlanici svoje zemlje i grada. Lamešić žali što ideja o instituciji za zaštitu likovne umjetnosti nije zaživjela, jer na takav način bi, kaže Lamešić umjetnost bila dignuta na jednu višu razinu. Na ovakav način umjetnici pa i Vinko Lamešić među njima, primorani su se brinuti

sami za sebe. Lamešić je i na čelu Udruženja likovnih umjetnika Tuzlanskog kantona koje okuplja velik broj eminentnih umjetnika ovoga podneblja. Iako je ove godine izostala financijska potpora i Vlade TŽ i Općine Tuzla, Udruženje likovnih umjetnika upriličilo je kolektivnu izložbu slika na kojoj su dodjeljene i nagrade likovnim umjetnicima, ali i na kojoj je sam Vinko Lamešić nagrađen od članova udruženja.

Ipak značajna je spona Vinka Lamešića i HKD „Napredak“ Tuzla uz koje je od same njegove obnove na ovim prostorima. Počevši od prvog dana Likovne kolonije „Breške“ Vinko Lamešić je dao svoje osobno zalaganje za nju. Nakon jedanaest godina Lamešić smatra da je Likovna kolonija prerasla u jednu značajnu kulturnu manifestaciju koja je prepoznata diljem BiH i šire. Kolonija iz godine u godinu okuplja sve značajniji broj umjetnika, a i sam Lamešić kaže da gdje god sudjeluje na likovnim izložbama umjetnici odmah za Tuzlu vežu i Međunarodnu likovnu koloniju „Breške“.

Gotovo niti jedna kulturna institucija danas ne njeguje i ne promovira toliko umjetnost kao HKD „Napredak“. Lamešić je oduvijek davao svoju umjetničku potporu *Napretku*, a tako će uvijek i biti. On smatra da je posebice značajno to što *Napredak* danas vode mladi ljudi koji prepoznaju značaj kulturnog djelovanja i rada. Povodom Božićnih i novogodišnjih blagdana Lamešić je svim ljudima dobre volje poželio obilje Božjeg blagoslova i uspješnu novu 2011. godinu.

Maja Nikolić

RAZGOVORI S PREDSEDNICIMA ŽUPANIJSKIH ORGANIZACIJA HDZ BIH I SDP BIH

SKUPŠTINA TUZLANSKE ŽUPANIJE Hoće li promjene u sazivu donijeti i određene zaokrete?

Posljednji izbori u sazivu Skupštine Tuzlanske županije donijeli su određene promjene. SDP BiH osvojio je pobjedu a samim tim i najveći broj zastupnika u Skupštini, a novina je i to što HDZ BiH nakon osam godina ponovno ima svog zastupnika u ovom tijelu vlasti. O pogledima glede uspostave vlasti i mogućnostima da spomenute promjene utječu na rješavanje bitnih pitanja na razini županije, razgovorali smo sa gosp. Mijom Krešićem, predsjednikom ŽO HDZ BiH Soli Tuzla i gosp. Tomom Vidovićem, predsjednikom KO SDP BiH Tuzla. Naše sugovornike smo pitali i za mišljenje glede interesa hrvatskog naroda na ovim prostorima, kršenju temeljnih ljudskih prava kao i mogućnostima da se takvo što promijeni.

HG: Gospodine Krešiću, HDZ BiH na prošlim izborima nakon osam godina osvojio je mandat u Skupštini TK. Recite nam, po Vašem mišljenju, što je doprinijelo ovom rezultatu?

KREŠIĆ: Pripreme za izbore 2010. godine započeli smo prije par godina. Jednostavno na to nas je prisilila pozicija Hrvata na području TŽ koja se iz godine u godinu urušava, kao i bahat odnos onih koji su sebi uzimali za pravo da predstavljaju i hrvate. Za to vrijeme smo uradili mnogo u promjeni imidža stranke

HG: HDZ BiH u Skupštini TŽ će u narednom mandatu imati jednog zastupnika. Možete li nam reći što Hrvati mogu očekivati, odnosno, koliko jedan zastupnik može učiniti na poboljšanje interesa hrvatskog naroda?

KREŠIĆ: U zadnjih osam godina Hrvati u skupštini TŽ nisu imali svog predstavnika, oni koji su to bili nisu reagirali na vapaje Hrvata koji su im upućivali iz Gradačca, Tuzle, Lukavca, Srebrenika... U ovom sazivu to će biti značajno drugačije. U najmanju ruku imat

na prostoru naše županije. To se prije svega ogleda u sve većem broju mladih u stranci, žene su također jedna nova snaga koja je dala vjetar u leđa našoj izbornoj pobjedi na prostoru TŽ unutar hrvatskog naroda. Naše opredjeljenje je jasno raditi u duhu dobre vjere i u interesu hrvatskog naroda i drugih naroda na prostoru TŽ. To je ono što je prepoznato i što je dalo rezultat, a to je ogromno povjerenje Hrvata na prostoru naše županije.

ćemo svoga glasnogovornika koji će iznositi stavove Hrvata TŽ i o tome informirati javnost i relevantne međunarodne institucije u BiH i šire. S obzirom da doskora gotovo pa ništa nije rađeno u interesu Hrvata na prostoru TŽ očekujem da će tu biti napravljen svojevrsan zaokret od razine mjesne zajednice preko općine do razine županije i na višim razinama.

HG: Očekujete li da opći interes Hrvata bude unaprijeđen?

KREŠIĆ: Naravno, mi smo jasno definirali što je naše opredjeljenje. U ŽO HDZ BiH smo napravili jednu sveobuhvatnu analizu pozicije Hrvata na prostoru TŽ, u svim općinama TŽ. Rezultati su bili očekivani. Nešto što je bilo već poznato. Hrvati su realnost TŽ i svih općina, što do danas nije uvaženo. Nema velike razlike od sredine do sredine kad je u pitanju taj odnos. ŽO HDZ BiH tu želi zaokret i očekujemo da će se on dogoditi.

HG: Može li se očekivati više sredstava iz proračuna za hrvatske institucije i razvoj naselja sa hrvatskim življem?

KREŠIĆ: Nešto na čemu ćemo inzistirati u naredno vrijeme. U ovom sazivu očekujemo više investicija u infrastrukturu gdje žive Hrvati. To s pravom očekujemo. Nije dobro da ti prostori budu zaobiđeni.

HG: Često ste u Vašim javnim obraćanjima naglašavali kako na čelu javnih institucija na području TŽ nema Hrvata. Postoje li neki pozitivni pomaci na tom polju i postoje li uopće indicije da se takvo što promijeni u narednom periodu?

KREŠIĆ: O tome sam govorio u više navrata i to potenciram. Ne samo na čelu javnih institucija na općinskoj i županijskoj razini nego i u javnim institucijama uposlenih, namještenika, državnih službenika pojednostavljeno od higijeničarki, portira, referenata pa do čelnih pozicija. Hrvati su ti koji prostor TŽ čine multietničkim. Netko se time želi okititi, a za uzvrat im onemogućiti pravo na rad ili ostanak na ovom prostoru. Naše opredjeljenje je jasno, mi želimo živjeti ovdje i zajedno s drugim narodima graditi bolju budućnost na prostorima TŽ. Nema niti jedne institucije na prostoru TŽ (svih općina i TŽ) gdje je to nacionalno izbalansirano. Danas je taj debalans na štetu Hrvata od 20-80% u zavisnosti koja je institucija u pitanju. Ovdje je isključiva odgovornost na većinskom konstitutivnom narodu i tu očekujemo zaokret. Mi nećemo dozvoliti da ovaj prostor bude etnički čist i to je ono u čemu ćemo istrajati.

HG: Kada je u pitanju Skupština TK, saziv je nešto drugačiji u odnosu na raniji period. SDP BiH je na ovim izborima osvojio najveći broj mandata. Smatrate li da će i u kojoj mjeri ovakav saziv u Skupštini TK donijeti promjene u odnosu na dosadašnji period?

KREŠIĆ: Tu sam pomalo zbunjen razgovorima koji se vode oko formiranja vlasti. Neki su zaboravili na svoju političku orijentaciju i partnerstvo u različitim međunarodnim asocijacijama. Netko tko je dobio izbore blateći drugog i zasnivajući svoj program na tome, a danas tome postaje partner je nešto što nije prirodno, ali čini mi se da je u BiH demokraciji sve moguće. Mi čekamo ishod razgovora na razini BiH i to će za nas biti osnovna vodilja kako se ponašati na razini TŽ. Želimo aktivno doprinijeti boljem stanju na prostoru TŽ za sve narode i ostale koje žive tu. To je nešto što je prepoznatljivo u HDZ BiH-u i ne samo na ovom području.

HG: BiH je zemlja u kojoj se krše mnoga prava, čak i ona koja su Ustavom zagarantirana. Primjeri su očiti i na prostoru TŽ. U kojoj mjeri se HDZ BiH može izboriti sa takvim slučajevima?

KREŠIĆ: Nažalost ljudska prava se krše svakodnevno. Posebno je teško prihvatiti činjenicu da je to motivirano i zbog različite nacionalne pripadnosti što je strašno, a nije rijedak slučaj. U BiH i na prostoru TŽ i svim općinama na prostoru TŽ morat ćemo se dodatno educirati i poštivanju različitog i drugačijeg i uvažavanja drugog. Neki trebaju ponovo pročitati USTAV na svim nivoima pa ga provoditi i ne gledati na druge prostore pa to vidjeti kao razlog zašto se nešto ne provodi. Očekujemo pomake u pozitivnom smislu, i u segmentu zaštite ljudskih prava i sloboda u svakom pogledu, ne samo kroz priču nego i u životu. Od lijepe priče se ne živi.

HG: Dotaknimo se prijedoga četiri federalne jedinice. Što one mogu donijeti hrvatskom narodu a što u pogledu BiH kao cjeline?

KREŠIĆ: HDZ BiH je izišao s jasnim stavom kada je u pitanju unutarnji preustroj BiH. BiH je kao domovina

i hrvatskog naroda neupitna. Četiri teritorijalne cjeline s jednim većinskim narodom (znači multietničke) to posebno podcrtavam, u kojima će svi imati jednaka prava i biti institucionalno zaštićeni. Bojim se, ako se nastavi ovakav odnos prema Hrvatima TŽ da će to biti neizvodivo, jer bi se moglo dogoditi da i ovaj prostor postane etnički čist. Na to sam ozbiljno upozorio sve političke čimbenike u BiH i međunarodnoj zajednici. Prostor TŽ ima šansu da bude referentni za cijelu BiH, a da li će to biti iskorišteno ostaje da se vidi. Svi su suglasni, i međunarodni i domaći zvaničnici, da je pozicija Hrvata u BiH najlošija i tu se priča završava. HDZ BiH dakle, predlaže jasna rješenja. Trenutno je stanje takvo, da naša pozicija ovisi o dobroj volji većinskog bošnjačkog naroda, zbog toga HDZ BiH i predlaže unutarnji ustroj BiH koji nikako ne želi naškoditi druga dva konstitutivna naroda već samo na taj način uspostaviti institucionalnu jednakost Hrvata. To smo jasno napisali i dostavili svim relevantnim domaćim i međunarodnim čimbenicima koji su se uglavnom pozitivno očitovali spram toga. Što prije uredimo BiH na taj način da svi narodi i ostali budu u njoj zadovoljni to ćemo brže ići naprijed. Taj

kamen spoticanja jednom mora biti odbačen i što ga više vučemo postaje sve teže.

HG: Kako bi se takvo uređenje odrazilo na život Hrvata u TŽ?

KREŠIĆ: Formiranjem četiri teritorijalne jedinice tako da u svakoj jedan od naroda bude većinski (multietničke) svakako da bi u dobroj mjeri zadovoljio i interese Hrvata TŽ. Položaj Hrvata TŽ kao i u općinama TŽ bez značajnih i korjenitih ustavnih promjena, kao i preustroja BiH sigurno neće biti poboljšan bez obzira na isprazna obećanja određenih „multietničkih“ stranaka. Da je to točno pokazuje vrijeme iza nas u kojem Hrvati ne samo da nisu postali ravnopravni nego su bezmalo postali nacionalna manjina, a najveći doprinos tomu su dale „multietničke“ stranke na vlasti. Nitko od njih do sada nije pokazao ozbiljnu zainteresiranost za položaj Hrvata na prostorima TŽ, a to je sigurno imalo značajnog utjecaja na dobivanje gotovo plebescitarne podrške HDZ BiH Soli od tih istih Hrvata.

HG: Hvala Vam g. Vidoviću na ovome razgovoru!

KREŠIĆ: Hvala i vama. Čestit Božić i sretnu novu godinu svim čitateljima Hrvatskog Glasnika.

RAZGOVOR: TOMO VIDOVIĆ, PREDSEDNIK KO SDP BIH TUZLA

HG: Gospodine Vidoviću, SDP TK na prošlim izborima osvojio je najveći broj mandata u Skupštini TK. Prema izjavama mnogih SDP-ovaca ovo je očekivani rezultat. Recite nam, po Vašem mišljenju, što je doprinijelo ovom rezultatu i u kojoj mjeri će ovakav saziv u Skupštini TK donijeti promjene u odnosu na dosadašnji period?

VIDOVIĆ: Točno je to da je SDP BiH na području djelovanja Kantonalne organizacije SDP BiH Tuzla ostvario najbolji izborni rezultat za Skupštinu TK, osvojivši oko 67.000 glasova ili 13 zastupničkih mandata u Skupštini TK. Od 13 zastupnika SDP BiH u Skupštini TK, po nacionalnosti 9 je Bošnjaka, 2 Hrvata i 2 Srbina, 3 su žene, 9 je zastupnika kojima je ovo prvi mandat, a 4 su zastupnika obnovili mandat u Skupštini TK. Od ukupno 13 zastupnika SDP u Skupštini TK, teritorijalno je zastupljeno 7 općina u Kantonu (Tuzla, Gračanica, Živinice, Kalesija, Srebrenik, Banovići, Gradačac). Za SDP-ovce, kao i za većinu građana, izborna pobjeda SDP BiH je očekivana. Izborna pobjeda KO SDP BiH Tuzla na ovogodišnjim općim izborima za Skupštinu TK je rezultat idejno-političke odanosti, odlučnosti i odgovornosti velikog broja članova SDP kao i aktivista koji su neposredno radili na terenu, kontinuirano su imali komunikaciju sa građanima. Također, veliki je broj kadrova SDP BiH angažiran u rukovodstvima općinskih i osnovnih organizacija SDP BiH u KO SDP BiH Tuzla, tako da su u posljednju godinu dana imali česte kontakte sa građanima (javne tribine, tematski razgovori o konkretnim problemima građana i sl.). Zbog toga smo zahvalni svim našim aktivistima, simpatizerima i građanima-biračima, koji su doveli do izborne pobjede SDP. Ovakav izborni rezultat SDP BiH u Skupštini TK donijet će pozitivne promjene stanja u TK

tako što će se pokrenuti reforme u mnogim oblastima, naročito u onim koje su u izravnoj ustavnoj nadležnosti kantona i to na konceptu izbornog dokumenta SDP BiH „pet politika za reforme u BiH“. Javna politika i neposredni interes građana biće u središtu pozornosti Skupštine i Vlade TK.

HG: U tijeku je raspodjela funkcija. Kako se sve odvija i kako bi u konačnici po Vašem mišljenju trebalo sve izgledati?

VIDOVIĆ: Razgovori o podjeli funkcija nisu vođeni. KO SDP BiH Tuzla je formirao političku platformu za pregovore sa predstavnicima političkih stranaka zastupljenih u Skupštini TK radi uspostavljanja većine u Skupštini kao preduvjeta za konstituiranje Skupštine i Vlade TK.

Razgovaralo se sa svima. Prioritet KO SDP BiH Tuzla je bio kontakt sa političkim strankama koje do sada nisu bile u izvršnoj vlasti (u Vladi TK) u cilju formiranja skupštinske većine. U konačnici, najvjerovatnije će većinu u Skupštini TK formirati 13 zastupnika SDP, 2 zastupnika NSRzB i 10 zastupnika SDA. Mi iz SDP insistiramo na tome da se zaključi Programski dokument o prioritarnim razvojnim ciljevima TK u narednom četverogodišnjem razdoblju, kao osnovi za formiranje programske većine u TK.

HG: Kako komentirate uspostavu vlasti na ostalim razinama?

VIDOVIĆ: Sporo se odvija proces uspostave većine na razini Federacije BiH i Države BiH. SDP BiH je izborni pobjednik i u FBiH i na razini BiH. Mi iz SDP smo na vrijeme počeli razgovore sa svima koji imaju zastupnike na razini FBiH i BiH. U tim razgovorima najavili smo to da želimo formirati programsku većinu sa jasnim razvojnim prioritetima, a ne isključivo tzv. matematičku većinu. Razlika je u tome što se programskom većinom definiraju razvojni ciljevi, prioriteta i pravci reformi, te utvrđuje konkretna odgovornost svakog političkog subjekta za ostvarivanje cjeline tih razvojnih ciljeva i prioriteta, a matematička većina znači dogovor o podjeli ministarstava tako da se očituje odgovornost svakog političkog subjekta samo za stanje u pripadajućem ministarstvu. SDP BiH je formirao dokument „Osnove za formiranje vlasti u Federaciji BiH i platforma zajedničkog nastupa u institucijama BiH za razdoblje 2010. – 2014.“ i uputio ga na usuglašavanje svim zainteresiranim političkim strankama.

HG: Ima li u BiH očitih kršenja ljudskih prava i sloboda i u kojim oblicima su oni najočitiji?

⇒ **VIDOVIĆ:** U BiH se krše ljudska prava i temeljne slobode u velikom obujmu, u različitim oblicima ljudskih prava, na različitim razinama vlasti. Krše se ljudska prava na rad, prava po osnovu rada i iz radnog odnosa, prava na zdravstvenu zaštitu, prava iz domena socijalne i dječije zaštite, pravo na socijalnu sigurnost u vrijeme mirovine, pravo na osobnu i imovinsku sigurnost itd. Krše se politička prava i temeljne slobode na adekvatnu zastupljenost u institucijama vlasti i u javnoj upravi. Imamo pojave diskriminiranja u pravima zbog nacionalne pripadnosti, žene i mladi su češće diskriminirani u pravima. Odgovornost za kršenje ljudskih prava snose organi vlasti, jer vlast postoji zato da bi građanima omogućila uživanje svih prava koja im jamči ustav i koja su propisana zakonima. Temeljni uzrok za ovakvo stanje kršenja ljudskih prava u BiH je to što nemamo vladavinu prava (zakona), ali dominira politički voluntarizam kao stanje u BiH društvu u kome o stupnju prava građana ljudi odlučuju politički moćnici. Postoji princip u Vijeću Europe kada se radi o nužnosti borbe za ljudska prava o tome da se ljudska prava proklamiraju i brane kolektivno, a mjera uživanja ljudskih prava je pojedinac, kao osoba i kao čovjek.

HG: Često se u BiH dovodi u pitanje konstitutivnost hrvatskog naroda. Kako vi gledate na takve izjave i da li su one po Vašem mišljenju utemeljene?

VIDOVIĆ: Konstitutivnost hrvatskog naroda se ne može dovoditi u pitanje, jer je to princip za utemeljenje (konstituiranje) Ustava BiH. Dakle, hrvatski narod zajedno sa bošnjačkim i srpskim narodom i ostalima, uključivo i građane BiH u cjelini, tvori državu BiH. Obilježje konstitutivnosti hrvatskog naroda (ali ni ostala dva naroda) se ne može promatrati kroz brojčanu zastupljenost, jer se mora omogućiti uživanje ustavnog prava pripadnosti konstitutivnom narodu svakom pojedincu na cijelom prostoru BiH, bez diskriminacije. Tako je po Ustavu, međutim u životu političari na vlasti vrlo često krše ustave što uzrokuje bitno ograničavanje građana (i Hrvata i Bošnjaka i Srba) u ostvarivanju prava pripadnosti konstitutivnom narodu.

HG: Kako gledate na prijedlog četiri federalne jedinice? Što one mogu donijeti hrvatskom narodu, a što u pogledu BiH kao cjeline?

VIDOVIĆ: Prijedlog četiri federalne jedinice na način i funkcionalno na koji je to prezentirano javnosti nije rješenje za BiH, a hrvatskom narodu samo ta promjena ustavnog ustroja neće donijeti novu korist. Konkretno, Hrvatima u tuzlanskom, zeničkom, posavskom kraju

može uzrokovati štetu time što će se jasno staviti do znaja da su manjina na tim prostorima, te da se na njih kroz politiku koju artikulira HDZ BiH ne računa. Po principu političkog repraprociteta koji su uspostavili na jednacionalnom konceptu HDZ, SDA i SDS još prije 20 godina, brojčano manje zastupljeni Hrvati, Bošnjaci i Srbi na određenom teritoriju stalno su uskraćivani u osnovnim pravima (pa i egzistencijalnim). SDP BiH je angažiranjem eksperata za ustavno pravo i političke sustave, ta nakon toga organiziranjem javne rasprave, formulirao Ustav Republike BiH, u kome se znatno snažnije politički, pravno i funkcionalno jamče prava konstitutivnih naroda i prava svih građana u BiH.

HG: Dugo godina ste u politici na čelnim pozicijama. Da li se na prostoru Tuzle i TK događaju određeni vidovi neravnopravnosti naroda?

VIDOVIĆ: Preciznije kazano, na prostoru TK evidentni su određeni vidovi neravnopravnosti pojedinaca kao pripadnika konstitutivnom narodu. Ja sam osobno kao zastupnik SDP i dopredsjednik Skupštine TK inicirao istraživanje stanja ljudskih prava na području TK, koncipirao sam i u najvećoj mjeri uradio Analizu kao dokument koji govori o tome, koju je redovito razmatrala Skupština TK nekoliko godina unazad. Međutim, mjere i aktivnosti za promjenu stanja ljudskih prava (uključivo i prava pripadnika konstitutivnih naroda) od strane Vlade TK i vladinih institucija nikada nisu dosljedno provedene. Evidentne su pojave kršenja prava na rad osoba koje pripadaju hrvatskom narodu i čija sam prava i ja funkcionalno nastojao zaštititi. Navest ću za primjer (uz ispriku tim osobama što navodim njihova imena) slučaj Mije Frankovića (jedinog relevantnog stručnjaka za oblast zaštite kulturno-povijesnog i prirodnog naslijeđa u TK), Stjepana Tomića (istaknutog nastavnika u OŠ), Zdenke Džinić (dipl. ing.), Dragana Tomića itd.

HG: Je li realno da na čelnim pozicijama javnih institucija u TK nema Hrvata?

VIDOVIĆ: To nije realno i nije opravdano. Takvo stanje je nastajalo kao produkt političkog djelovanja. Pa i u mom slučaju, kao kandidata SDP za predsjednika Skupštine TK na početku mandata nakon Općih izbora u BiH 2006. godine, je za govornicom Skupštine TK iznesen stav SDA „zar mi mislimo da u ovom Kantonu predsjednik Skupštine može biti Hrvat i to još iz SDP“. Tim povodom, mi iz SDP smo pokrenuli kod ustavnog suda FBiH zaštitu prava konstitutivnih naroda na jednaku zastupljenost u javnim institucijama u TK, ukazujući na neustavno stanje u kome su na 5 najvažnijih funkcija pripadnici jed-

nog konstitutivnog naroda (Bošnjaci). Međutim, Ustavni sud se u slučaju TK nije želio očitovati?

HG: Postoji li interes da se to promijeni?

VIDOVIĆ: U SDP BiH postoji interes da se to stanje promijeni. Klub zastupnika SDP u Skupštini TK je jedini multietnički klub, jer ima po dva Hrvata i Srbina. Vjerujemo da smo time postali relevantna politička snaga za pozitivne promjene glede zastupljenosti i Hrvata na čelnim pozicijama u javnim institucijama.

HG: Nakon osam godina HDZ BiH ima mandat u Skupštini TK. U kojoj mjeri će to po Vašem mišljenju doprinijeti boljoj brizi za interese hrvatskog naroda?

VIDOVIĆ: To neće doprinijeti boljoj brizi za interese hrvatskog naroda. Podsjećam cijenjene čitatelje na to da je u proteklih osam godina HDZ BiH bio stalno u vlasti u TK, jer je uvijek imao ministra u Vladi TK. SDP BiH je i unatoč 11 zastupnika u Skupštini TK bio oporba. Dakle, HDZ je stalno imao institucionalni i funkcionalni utjecaj na vlast u TK sa svojim partnerima SDA i SBiH. Svaki organizirani pokušaj nas iz SDP da kroz Skupštinu TK učinimo stanje u TK pravednijim i kvalitetnijim za građane, uključujući i ostvarivanje ustavne ravnopravnosti Hrvata i Srba bio je sprečavan od strane Vlade TK u kojoj je i HDZ bio zastupljen. SDP BiH kao multietnička politička partija koja djeluje na cijelom prostoru BiH i koja skrbi o ostvarivanju i zaštiti prava svih građana, i Bošnjaka i Hrvata i Srba i ostalih, dobio je podršku na izborima od oko 290 tisuća građana BiH i time se potvrdio kao jedina snažna integrativna politička snaga u BiH društvu. SDP BiH se kontinuirano bori protiv podjela bh društva po nacionalnoj osnovi koju su generirale i dalje je produbljuje nacionalističke politike. Za to se ovih dana iz krugova nekih političkih stranaka oštro napada SDP BiH, jer u SDP vide opasnost za svoje uskostranačke interese i političku dominaciju na prostoru na kome su uspjeli ostvariti jednacionalnu homogenizaciju i želju da trajno apsolutno vladaju. SDP BiH se zalaže za uspostavljanje funkcionalnog otvorenog demokratskog građanskog multietničkog društva, utemeljenog na vladavini prava, poštivanju ljudskih prava, socijalnoj pravdi i sigurnosti, borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala, ekonomskom razvitku i boljem životu građana.

HG: Hvala Vam g. Vidoviću na ovome razgovoru!
VIDOVIĆ: U ovom predblagdanskome ozračju, svim kršćanima želim čestit Božić i sretnu Novu 2011. godinu, uz obilje dobrog zdravlja i obiteljske sreće.

Razgovarala: Anika Stjepić-Čosić

SDP, SDA, HSP I NSRBZ POTPISALI DOKUMENT O ZAJEDNIČKOM DJELOVANJU

VLAST U FEDERACIJI BEZ NAJJAČIH HRVATSKIH STRANAKA

Predsjednici SDP BiH Zlatko Lagumdžija, SDA Sulejman Tihij, HSP BiH Zvonko Jurišić i Narodne stranke Radom za boljitak Mladen Ivanković Lijanović su u Sarajevu potpisali dokument o zajedničkom djelovanju ove četiri stranke u narednom mandatnom periodu. Oni su na taj način dogovorili formiranje vlasti u Federaciji, te izbacili iz vlasti HDZ BiH i HDZ 1990., dvije hrvatske stranke koje su na izborima dobile potporu oko 90 posto biračkog tijela.

Predstavljajući Platformu koju su potpisali, istaknuli su kako imaju formalnu i kvalificiranu većinu za

pravnost konstitutivnih naroda i diskriminacija ostalih naroda i građana. *“Zalagat ćemo se da se uvede princip rotacije po etničkom principu na pozicijama predsjednika Predsjedništva BiH, predsjednika Vijeća ministara, predsjednika Zastupničkog doma i Doma naroda, svi na mandat od četiri godine, s tim da svaki konstitutivni narod mora biti zastupljen na jednoj od ovih pozicija”*, rekao je Tihij i dodao da je predviđena etnička rotacija na ovim pozicijama. Također je napomenuo da će se ovakvim rješenjem izbjeći priče *“o nekakvim džentlmenkim sporazumima”*.

formiranje vlasti u Federaciji, te su konstatirali da vlast na nivou BiH ne mogu formirati bez stranaka iz Republike Srpske, u prvom redu bez SNSD-a i SDS-a.

Formiranje vlasti

Na konferenciji za novinare, na kojoj je predstavljen dokument *“Osnove za formiranje vlasti u Federaciji i platforma zajedničkog nastupa u institucijama BiH u mandatnom periodu 2010. – 2014.”*, rečeno je da na stavak konstitutivne sjednice Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH treba odgovoriti dok se ne vide reakcije ostalih stranaka na ovaj dokument i dok se ne formira parlamentarna većina. *“Najbolje bi bilo za zemlju da se napravi jedna konzistentna struktura i da državna i entitetske vlasti budu iz iste političke grupacije, jer se na taj način može najbrže ići naprijed”*, rekao je Lagumdžija.

Govoreći o samoj platformi, on je poručio da se radi o programskom dokumentu u kojem su spomenute četiri stranke pokušale identificirati kapitalne probleme i mehanizme za njihovo rješavanje. *“Raspodjelu pozicija, koja će biti u skladu s izbornim rezultatima i etničkim kvotama riješit ćemo posebnim dokumentom”*, najavio je Lagumdžija ističući kako se nije razgovaralo o mjestu predsjedavajućeg Vijeća ministara.

Lider SDA Sulejman Tihij je kazao da platforma predviđa konzistentno otklanjanje određenih konstrukcijskih grešaka koje postoje u Washingtonskom i Daytonskom sporazumu kada su u pitanju ravno-

Poziv i ostalim strankama

Predsjednik HSP-a BiH Zvonko Jurišić je novinarima nakon predstavljanja potpisanog dokumenta kazao kako smatra da usvojena platforma stavlja u institucionalnu ravnopravnost sve narode u BiH, pa i Hrvate. Mladen Ivanković Lijanović je izrazio zadovoljstvo ponuđenim rješenjima na planu ekonomske politike, među kojima je i povećanje oporezivanja luksuzne robe, za što se njegova stranka duže vremena zalaže. *“Vrijeme je da građani BiH dobiju adekvatno političko vodstvo koje će nas izvesti iz dužničkog ropstva i povesti u EU integraciju. Nama će u prvome planu biti međuetnička suradnja, ekonomski oporavak zemlje, smanjenje nezaposlenosti, promjena poreznih i poticajnih politika i zaštita domaće proizvodnje”*, kazao je Lijanović. Dodao je o da se ne boje odgovornosti i izazova koji su pred njima.

Naime, SDP, SDA, HSP i Boljitak pozvali su i ostale stranke na suradnju kako bi se što prije formirale vlasti na svim nivoima, a poseban poziv na pridruživanje platformi upućen je hrvatskim strankama. Posljednjih dana je više puta naglašeno da se poziv osobito odnosi na HDZ 1990. s kojim je SDP usuglasio dosta stavova. Međutim, HDZ 1990. je s HDZ-om BiH potpisao sporazum o suradnji i stavio do znanja da samo zajedno idu u vlast, međutim nisu niti jasno odbili poziv SDP-a.

Čović: Klasična politička trgovina

Iz dva HDZ-a su naglasili kako je potpisivanje Programске platforme između SDP-a, SDA, HSP-a i Boljitzka

neprihvatljivo za njih te smatraju da ovakva koalicija na Federalnoj razini dodatno oslabljuje hrvatsku poziciju i od BiH stvara državu dva naroda. Predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović je kazao da kao odgovor na Platformu lidera SDP-a Zlatka Lagumdžije sprema sastanak svih stranaka iz reda sva tri naroda koje su dobile većinsku potporu na izborima, a sve s ciljem da bi se iskazao jasan stav i inicijativa oko formiranja vlasti i implementacije rezultata, te da bi se dali odgovori na pitanja od vitalnog interesa za sva tri naroda.

Na sjednici Predsjedništva HDZ-a BiH koja je održana isti dan kada je i potpisana Platforma četiri stranke, zaključeno je da se treba zatražiti odgoda zakazane sjednice Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH jer ne postoji dogovor o parlamentarnoj većini. Čović je kazao i to da su novi izbori neminovnost ako se nastavi s ovakvim kombinacijama u državi. Ipak, dodaje da nema smisla da se gubi novac i vrijeme. *“Nastavi li se ova tvrdoglavost to je izvjesno. Uz ovoliko ukazivanje predstavnika dva naroda predstavnici jednog naroda idu tvrdoglavo ka putu da se naprave novi izbori. Mi ne strahujemo od novih izbora, ali je to bespredmetno jer ako se sada ne može naći rješenje onda neće ni za pola godine”*, kazao je Čović i dodao da će se sastanak više stranaka održati u narednim danima, te da će za vrijeme blagdana, odnosno do sredine siječnja vladati zatišje. Čović je naglasio da se u ovom slučaju radi o klasičnoj političkoj trgovini i da ta trgovina nije volja hrvatskog glasačkog tijela. Kada je u pitanju Platforma SDP-a Čović je kazao da je u njoj nigdje nema ključnih elemenata Kreševske deklaracije u kojoj je ključna ustavna jednakost tri naroda ili neprihvatanje dvoentitetske BiH.

Iz HDZ-a 1990. su kazali da će u četvrtak na sjednici Središnjeg odbora razmatrati sve koalicije i ponude i razgovarati o sveobuhvatnoj situaciji. U međuvremenu stav ove stranke po pitanju Platforme koja je potpisana nije se promijenio. Glasnogovornik HDZ-a 1990. Veso Vegar kazao je medijima da se radi o platformi između nekih stranaka i da je to njihova odluka. *“Što se tiče nas mi nemamo namjeru pridruživat se niti jednoj platformi jer mi imamo svoju vlastitu platformu”*, kazao je Vegar. Dodaje da svaka ozbiljna stranka ima platformu na osnovu izbornog programa i da se te platforme trebaju usuglašavati, a da je HDZ-u 1990. prvenstveno najvažnije pitanje hoće li u krugu potpisnika nekog zajedničkog dokumenta biti zastupljena većinska izborna volja svakog naroda. *“Mi ne možemo pristati i nikada nećemo na koncept uređenja BiH koji se uvodi na ovaj način, odnosno da je moguće praviti vlast bez legitimnih predstavnika jednoga naroda, a zapravo onda u konsekvenci i takvu državu BiH”*, poručio je glasnogovornik HDZ-a 1990.

A. Beus

*Kyrie eleison
Isus se rodi u štatici
poj'te pastiri, tamo se njemu poklonite!*

HDZ
Bosne i Hercegovine

Čestit Božić i blagoslovljena Nova 2011. godina!

U staroj Jugoslaviji i u II. svjetskom ratu (1919. – 1945.)

Ovo je razdoblje vrlo kratko, ali ga je teško pripojiti bilo ranijem (austrijskom) bilo kasnijem (socijalističkom) vremenu. Stoga ga valja zasebno obraditi.

Nova situacija

Vjekovna težnja narodâ našeg tla bila je da se nađu u državi kojom će sami upravljati. Činilo se da se to napokon ostvarilo koncem 1918. godine kad je proglašena kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca. U prvim godinama te države ljudi su ispunjeni velikom nadom da će u njoj moći slobodno razvijati svoje narodno biće i na materijalnom (ekonomskom) i na duhovnom području. Nažalost, te se nade nisu ni izdaleka ispunile pa se tako, dijelom i zbog toga, a ne samo zbog izvanjskog napada, ta država nakon 22 godine i 4 mjeseca raspala.

Položaj Katoličke crkve, i napose - položaj njezine hijerarhije i franjevaca, znatno se sada razlikovao od položaja u ranijoj državi. U Austro-Ugarskoj, katolička konfesija bila je u nadmoćnoj većini pa je vlada, ako je bila i liberalna i bezbožna, iz političkih razloga morala postupiti prema njoj vrlo obzirno. Ona joj je stvarno i davala ekonomsku pomoć i štitiela hijerarhiju, a za uzvrat očekivala barem lojalnost. U novoj državi katolici nisu bili većina pa je u njoj Pravoslavna crkva bila najpovlaštenija i uživala, osobito s početka, znatne povlastice. U državnom proračunu za nju je 1922. godine bio predviđen deset puta veći iznos negoli za Katoličku crkvu. Ipak su i franjevci uživali sada povoljniji položaj kod vlasti i bili izjednačeni s ostalim klerom. Oni su imali za sebe kod drugih vjera veće simpatije nego svjetovni svećenici.

Ali, početak nove države dočekala je Franjevačka provincija, kao uostalom i sav narod, u teškom položaju. U mutnim godinama prevrata ona je izgubila znatan broj svojih sjemeništaraca (dvadeset njih iz samo viših razreda), a tako isto i mnogo bogoslova. Samostani i župe morali su se boriti s velikim materijalnim teškoćama, a Provincija kao cjelina stenjala je pod velikim dugom, koji je od 1918. do 1928. dosegao golemu svotu od 4.000.000 – dinara. Na taj dug trebalo je plaćati veliku svotu kamata – toliku da je ona gutala blizu polovicu onog novca koji je Provincija dobivala od države za svoje škole! I brojčano stanje sad je vrlo nisko, osjetno manje nego ranije: svega 160 svećenika.

Odnos prema Vrhbosanskom ordinarijatu

U ovom razdoblju glavnu riječ u crkvenim poslovima u Bosni ima novi nadbiskup dr. Ivan Evandelst Šarić (1871. – 1960.). On upravlja Vrhbosanskom nadbiskupijom nakon Stadlerove smrti (koncem 1918.) do 1945. godine.

Iako su se prilike stubokom promijenile, novi nadbiskup nastavlja ići – s obzirom na bosanske fra-

njevce – istim putem kojim i njegov predšasnik. Bio je od djetinjstva odgajan u Stadlerovim zavodima i s njim od prvih godina svoga svećeništva surađivao pa je tako preuzeo i njegove stavove. I on nastoji potisnuti franjevce iz javnoga života i oduzeti im župe. U tu svrhu on šalje u Rim naveliko zasnovane tužbe protiv njih i molbe da se njemu predaju sve njihove župe ili barem one koje nisu neposredno vezane uz samostane. Od tih molbi i žalbi osobito se ističe ona iz 1931. Budući da u tom nije imao uspjeha, on nastoji dijeljenjem franjevačkih župa umanjiti teritorij njihove pastve.

Dijeljenje župa naravno je potreba i nitko ne bi smio imati ništa protiv njega ako se ono provodi zato da se pomogne vjernicima te ako se podjela vrši prema propisima i pravedno. To se, nažalost, o nekim Šarićevim diobama ne može reći. Ako usporedimo broj franjevačkih župa (njih 45) s brojem svjetovnih župa (njih 43), vidimo da su ta dva broja, na početku ovog razdoblja 1919. bila podjednaka.

znatan broj franjevaca uskraćivanjem dozvole ispo- vijedanja i mogućnosti vršenja neke dušobrižničke službe i oduzimanjem (u slučaju Gornje Zenice) zemljišta gučogorskog samostana. S time se, izgleda, mora povezati i to što nije htio dati dozvolu za uspostavljanje već sagrađenog samostana u Zenici, koju je ranije bio obećao.

Jednako teško doima se nadbiskupov samovoljni postupak prema pojedinim franjevcima-svećenicima u drugim okolnostima. On se dao zavesti čuvstvom da, bez pravnog razloga, nastupi s teškim crkvenim kaznama prema franjevcima koji su mu se zamjerili izvan crkvene službe i koji su zbog toga godinama stradali (fra Augustin Čičić, fra Leonard Čuturić, fra Peregrin Brković i dr.). Dosta toga treba pripisati i osobnom temperamentu ovoga crkvenog dostojanstvenika, iako je ipak osnovni razlog njegov stav prema Bosanskoj provinciji.

Slično kao Stadler 1910. godine i nadbiskup Šarić je pokušavao 1921./22., 1932. i 1942. da od državnih

Ali kad pogledamo na broj župa koje je ovaj nadbiskup tijekom svoje uprave osnovao (njih 16), onda ostajemo začuđeni nerazmjerom u postupku: od franjevačkih župa osnovano je trinaest, a od svjetovnih samo tri nove župe. A sve novoosnovane župe povjerene su na upravljanje svjetovnom svećenstvu. Kod nekih od tih župa nije bilo crkvenopravnog razloga za diobu, a neke su diobe izazvale uporno, dugogodišnje, protivljenje vjernika, teške sablazni i veliku štetu po vjeru. To osobito treba reći za novoosnovane župe u Poljacima (u bosanskoj Posavini), u Bistrici (koja je otkinuta od Gornjeg Vakufa), za Cer (u blizini Dervente) i za Gornju Zenicu. Pri tome je nadbiskup kaznio, iako su bili nedužni,

vlasti dobije veću pomoć za svoje ustanove i svoje osoblje time što bi se ona smanjila franjevcima; tvrdio je da oni na nju, kao redovnici, nemaju pravo i da mogu i bez nje proći. Iako su ta nastojanja ostala bez uspjeha, ona pokazuju kakvi su bili stavovi i nazori ovog prelata i s čime su se bosanski franjevci u ovo vrijeme morali boriti.

Školstvo Bosne Srebrene

Velika briga Bosanske provincije bila je i u ovo vrijeme njezino školstvo. Zbog toga što je neposredno iza rata znatan broj sjemeništaraca iz viših razreda gimnazije napustio svoje zvanje, ti su razredi ostali gotovo prazni. Stoga, ali i zbog pastoralnih potreba,

odlučila je tada uprava Provincije da sjemeništarci idu u novicijate nakon završenog VI. razreda, a nakon njega odmah u bogosloviju. Iza kako je završe, mogu, ako hoće, polagati VII. i VIII. razred i maturu. Profesori Gimnazije i Bogoslovije bili su zbog toga ogorčeni pa je taj zaključak, tri godine kasnije, bio dokinut i opet zavedeno školovanje od osam razreda.

Golemu novost, vrijednu udivljenja, predstavljala potvrat iz 1928. godine da se uz Franjevačku gimnaziju otvori i Franjevački konvikt, u kojem će boraviti vanjski đaci katoličke vjere; u njemu bi oni, uz školsko obrazovanje, dobivali i katolički odgoj. Zgrada konvikta stajala je vrlo mnogo novca (2.735.000 din.), pa su se franjevci morali zbog toga ponovo zadužiti.

Otvaranjem i radom konvikta došlo je u Franjevačku gimnaziju mnogo učenika koji su ranije pohađali realne gimnazije ili koji nisu htjeli odabrati klasični smjer. Zbog toga je bilo potrebno da dosadašnja visoka, isključivo klasična, gimnazija otvori i realno-gimnazijske odjele. I broj učenika sada je mnogo porastao tako da je neposredno pred II. svjetski rat (1939. – 1940.) iznosio 500 (točnije 536) đaka; od toga je kandidata za svećenike bilo 156, konviktoraca 167, a vanjskih đaka raznih vjera 213. Tako je u ovom međuratnom razdoblju Franjevačka gimnazija doživjela najviši uspon s obzirom na broj odjela i učenika, koji su dolazili s gotovo cijelog jugoslavenskog područja.

Toliko povećanje odjela (16) prisililo je opravu Gimnazije da namjesti i plaća i civilne nastavnike za neke predmete. Ipak su većinu nastavničkog zbora predstavljali franjevci, a posebno su jedino oni bili odgojitelji u sjemeništu, klerikatu i konviktu te vanjskim đacima.

Tijekom II. svjetskog rata zaposjele su gimnazijsku zgradu, a još više konvikt razne vojne jedinice. Zbog toga, ali i zbog drugih vanjskih okolnosti i neprilika, broj učenika je opao. Godine 1944./45. bilo je upisano 440 učenika. Boravak vojnih jedinica u konviktu bio je povod da je zgrada bila jednom bombardirana iz zraka.

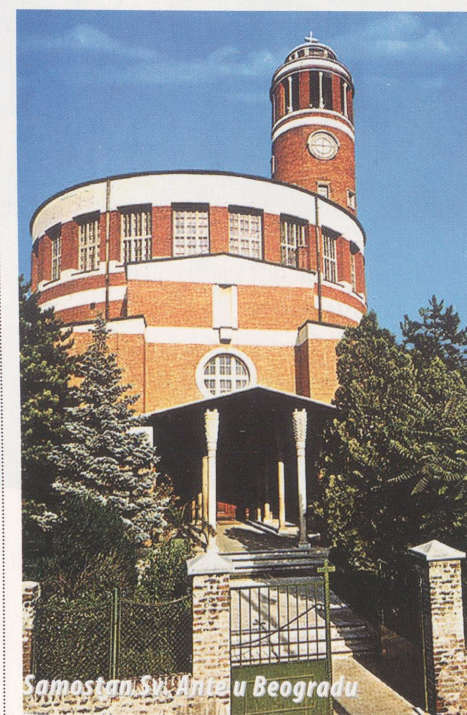
Liberalni političari stare Jugoslavije pokušali su dokinuti sve vjerske škole pa tako i ovu 1929./1930. To je zagrebački nadbiskup Antun Bauer uspio spriječiti svojim zauzimanjem kod kralja Aleksandra.

Školovanje studenata bogoslovije u ovom razdoblju obavljalo se u Franjevačkoj bogosloviji, koja je imala svoje sjedište u samostanu sv. Ante u Sarajevu. Ipak su, malo vremena poslije I. svjetskog rata, neki bogoslovi bili poslani na studij i u inozemstvo, u Njemačku, Francusku, Švicarsku i Englesku. Tako je to bilo i pod konac ovoga razdoblja 1937. – 1939., kad su bili poslani u Njemačku, Švicarsku i Italiju. Činilo se to ne samo zbog znatne oskudice prostora u samostanu sv. Ante, nego i radi proširenja duhovnog horizonta mladih ljudi.

Upravo velika oskudica prostora i jest bila razlog da se Provincija napokon odlučila sagraditi pedesnu, dovoljno prostranu zgradu za svoje bogoslove u Sarajevu, u naselju Kovačići, na mjestu gdje je nekoć bilo igralište momčadi SAŠK-a. Samo zemljište stajalo je znatno preko milijun dinara! Izgradnja je trajala dosta dugo, ali su se bogoslovi uselili u nju 1942. godine. Kako je bila vrlo velika, ona je jedno vrijeme primala i neke studente drugih franjevačkih provincija. U školskoj godini 1944./45. u njoj je radio Teološki fakultet hrvatskih franjevaca, ali samo tijekom te zadnje ratne godine.

Dušobrižnički rad

Za ovo razdoblje – za njegovu prvu polovicu – s obzirom na duhovno vođenje vjernika najznačajnija je pojava društava za mladež, u kojima se pružao duhovni i tjelesni odgoj. Takav je bio Hrvatski katolički orao (muški i ženski ogranak). Njegovali su

vjersku i narodnu svijest, atletiku, a napose gimnastiku. Uspješno su nastupali na sletovima s atletskim, pjevačkim i sviračkim točkama. Redovno su imali sastanke, gdje su primali vjerske i moralne pouke, pa se tako mladež odgajala u zdravom duhu i razvijala u tjelesno zdrave i sposobne ljude. Ova organizacija, vođena iz Zagreba, nije bila isključiva, pa se nalazila i na franjevačkim i na svjetovnim župama. Nažalost, njezin bujni procvat bio je zastavljen 1929. godine kad je kralj Aleksandar dokinuo sva društva zasnovana na nacionalnoj osnovi, pa je tada bilo dokinuto čak i dobrotvorno društvo "Napredak", ustanovljeno još u vrijeme Austrije. To je bio težak udarac. Od njega su se članovi "Hrvatskog katoličkog orla" kušali nekako oporaviti postajući vjersko društvo "Križari"; bez kulturnog i tjelovježbenog programa. Na franjevačkim župama tada se uz njih osniva i "Omladina sv. Ante". Ipak, ni jedna ni druga organizacija nije više tako magnetski privlačila mladež kao ranije "Orao". Od ranijih

tjelovježbenih organizacija ostao je jedino "Jugoslavenski soko"; u njega katolički mladići nisu rado pristupali, uz ostalo i zbog toga, što je bio nadahnut, kao i češki, protukatoličkim duhom već od svoga osnivača Miroslava Tyrša.

Ranija vrsta dušobrižničkog djelovanja preko čisto vjerskih društava i ustanova (npr. III. reda, Marijine kongregacije i dr.) nastavila se i u ovom razdoblju, ali sada nekako mlako pa ta društva nisu imala ranije udarnosti i nisu se mogla mjeriti s "orlovima".

Gradnje

Graditeljska djelatnost bosanskih franjevaca u ovo vrijeme nije bila tako velika kao do I. svjetskog rata. Ipak treba istaknuti da je koncem dvadesetih i tijekom tridesetih godina, unatoč svjetskoj novčanoj krizi i nezaposlenosti, bilo podignuto nekoliko znatnih zgrada. Osim već spomenutih Franjevačkog konvikta u Visokom (1928.) i Franjevačke teologije na Kovačićima (1942.), koja je stajala daleko više od visočkog konvikta, franjevci su sagradili samostan u Beogradu (oko 2.000.000 din.) s vrlo lijepom crkvom sv. Ante prema planu arhitekta Josipa Plečnika, zatim novi samostan na Petričevcu kod Banje Luke, novi samostan na Plehanu, te novi dio samostana u Fojnici. Najvećim dijelom tada je bio izgrađen i samostan na Šćitu i bio obnovljen samostan u Jajcu. I nesuđeni samostan u Zenici bio je tada podignut, a tako i neke župne crkve (npr. u Dubravama i Gornjem Vakufu) i zavjetna crkva Gospe Olovske. Ponekad je, nažalost, bilo promašaja u izboru arhitekta (npr. za Fojnicu i Sarajevo) i redovno se premalo pazilo na umjetničku kvalitetu opreme crkava; vrlo znatnu iznimku čini crkva sv. Ante u Beogradu. Ovdje, naravno, ne možemo zalaziti u detalje (nabavke orgulja, zvona i dr.).

Spisateljska djelatnost

Spisateljska djelatnost ovog razdoblja na književnom polju dosta je skromna. Za puk su franjevci i dalje izdavali "Glasnik sv. Ante" i "Kalendar sv. Ante". Obnovili su 1927. godine izlaženje franjevačke revije pod nazivom "Franjevački vijesnik", ali ona nije mogla osvojiti veći krug čitalaca. Od znanstvenih djela ovdje ćemo spomenuti samo Jelenićevu "Povijest crkve Hristove" u tri sveska. Njegova rana smrt (1931.) spriječila ga je da dovrši i ovo veliko djelo i neka druga (III. svezak "Kultura i bosanski franjevci" i II. dio "Bibliografije franjevaca Bosne Srebreničke". Treba spomenuti i dvije zapažene doktorske disertacije: fra Berislava Gavranovića "Uspostava redovite crkvene hijerarhije u Bosni i Hercegovini" i fra Rastislava Drljića "Fra Martin Nedić – prvi Ilir Bosne".

fra Ignacije Gavran,
Suputnici bosanske povijesti,
Svjetlo riječi, Sarajevo 1990, str. 125-131.

NEKA NAŠA LJUBAV I NAŠA RADOST LJUDE POKRENE!

Došašće je, vrijeme kada svako srce dršće nekim djetinjim veseljem. Tako je i naše srce ove godine ponovno zadrhtalo i odlučili smo se biti prava djeca Božja, mali glasnici mira i sreće na ovoj malenoj planeti.

Ove godine smo imali nekoliko karitativnih akcija tijekom Došašća, počevši od prikupljanja odjeće, pravljenja paketa za obitelji koje nisu dobrog imo-

odjeću, vjerujte, bit ćete spomenuti u molitvama osoba za koje ste to učinili.

Kako još uvijek postoje ljudi koji osluškaju pozive i koji se naravno odazivaju na traženja pomoći u realiziranju naših akcija, tome je dokaz i firma *MV 21 Centuri*. Hvala im od srca za darovano vrijeme i voće koje je obradovalo naše stare i nemoćne.

U razgovoru...

vnosnog statusa, prikupljanja novca za dječicu u Africi, do posjete naših starih i nemoćnih, često zaboravljenih, baka i djedova iz Doma penzionera Tuzla.

Pošto se ovo ništa ne bi uspjelo realizirati bez pomoći dobrih ljudi, velikoga srca, ovim putem se zahvaljujemo svima koji su svojim darom potpomogli ove naše akcije. Zahvaljujemo se svima koji su kroz vrijeme Došašća donosili pred oltar raznolike namirnice od kojih su naši framaši pravili pakete, također se zahvaljujemo i svima onima koji su darovali svoju

Naravno, svi framaši su bili uključeni, bar u jednu od ovih aktivnosti, kroz zajednički rad se bolje upozнали, zblížili, ali što je najvažnije svoju radost smo podijelili sa svojim bližnjima. Evo jednog kratkog opisa kako nam je to bilo u Domu penzionera.

Ljubav i prijateljstvo su dragocjen Božji dar. Postoje li oko nas ljudi koji ponekad čeknu za toplinom dragih osoba, za njihovom dobrotom, lijepom riječi? Biti sretan ovih božićnih dana, znači usrećiti druge ljude oko sebe, podariti im ljubav i toplinu, prijatelj-

ski zagrljaj. Mi, mladi iz FRAME, bili smo u subotu u posjetu umirovljenicima i štitičnicima Doma penzionera Tuzla. Željeli smo, bar nakratko, oplemeniti dušu ovim simpatičnim i tako dragim ljudima. Osjetili smo treptaj u duši i iskricu u oku bakica i djedica koji su nas svojim toplim, drhtavim rukama dodirnuli i sjetno se osmjehnuli. Pogledom bez riječi, darivali su nam ljubav i zahvalnost.

Dirljivo je kako su emotivno prihvatili naše darove prijateljstva, jer ovo je vrijeme kada jedni drugima izričemo najljepše želje, kada se od srca radujemo daru, jer znamo da netko misli na nas i da nismo zaboravljeni. Dojmio nas je mir i spokoj u njihovim pogledima, njihova spontana radost, uživanje u trenutku susreta s mladima.

Svake godine nastojimo uljepšati i razveseliti te drage osobe i dati im do znanja da na njih mislimo s ljubavlju. Dirljivi su ti trenutci susreta, nezaboravni i dragocjeni, jer i sami šaljemo poruku nade i ljubavi, boljeg svijeta ili pak svjetla na putu čovječnosti. Tajna božićne ljubavi je u dobroti, razumijevanju, dobrom djelu i utješnoj riječi. Otišli smo sretni, ispunjeni, jer smo, bar nakratko, obradovali drage ljude donekle im uljepšali još jedan dan života.

Otvorimo svoje srce za svjetlo u duši i toplinu u srcu. Zapalimo zvijezdice ljubavi i usrećimo ljude kojima smo potrebni kao svjetlo u hladnoj noći. Osjetimo njihovu radost, podijelimo smijeh i dodirnimo njihovu dušu lijepom riječju. Tuzlanski Framaši raduju se i narednim susretima i želimo da u našoj blizini nitko ne bude usamljen i tužan ovih božićnih dana ljubavi, darivanja, vjere i nade.

FRAMA TUZLA

Mladi iz Tuzle pjevali u Srebrenici

“Iuventus Salinarum” je mješoviti četveroglasni zbor koji već dugo obogaćuje duhovni život svoje župe te danas broji dvadesetak pjevača. Animator ove glazbene skupine i zborovođa je Zlatko Špoljarević. Pod njegovim su ravnanjem, u sličnom sastavu, nastupili 12. XII. 2010. godine u Srebrenici.

Za mjesto svoga prvog božićnog koncerta ove je godine zbor mladih pri Franjevačkom samostanu Svetih Petra i Pavla u Tuzli “Iuventus Salinarum” odabrao Srebrenicu.

U njihovu adventskom planiranju božićnih koncerata ove se godine našla i Srebrenica.

je održan u Kulturnom centru pred malobrojnom publikom koja je nakon izvedenih pjesama pozivala mlade glazbenike na bis. Prije toga mladi su pjevači pjevali hrvatske katoličke božićne pjesme: Radujte se narodi, Narodi nam se, U se vrijeme godišta i druge. Aranžmane svih izvedenih pjesama potpisao je profe-

Detaljs Božićnog koncerta u BKC-u

U novijoj povijesti simbol je ona stradanja nevinih na tom području u zadnjem ratu. Zato se i tuzlanski zbor mladih zaputio u misiju božićnog mira, upravo prema Srebrenici.

Neki rekoše da se katoličke božićne pjesme možda nikad nisu javno izvodile u ovome gradu. Možda je to i istina, ali se iskreno nadamo da će se poslije ovoga koncerta budući Božići, u Srebrenici dočekivati uz tradicionalne popijevke.

Srebrenica nije samo simbol patnje u proteklom ratu, nego je i grad u kojemu su franjevci po dolasku u Bosnu izgradili svoj prvi samostan. Franjevci su u Bosnu došli potkraj XIII. stoljeća (1291.) i nedugo potom u Srebrenici izgradili svoj prvi samostan kojemu je kasnija redodržava nazvana *Bosna Srebrenička* ili *Bosna Srebrena* (lat. *Bosna Argentina*). U početku su pripadnici franjevačkoga reda bili uglavnom stranci (Nijemci, Mađari, Talijani), no, ubrzo su, među inim i zbog zahtjeva bosanske vlastele, prevladali domaći svećenici. Današnja Franjevačka provincija Bosna Srebrena nosi to staro ime baš po Srebrenici. I danas, dok su mladi išli ka Srebrenici pratio ih je jedan franjevac. Bio je to fra Martin Antunović, upravitelj župe Zvornik-Srebrenica. Upravo je on, nasljednik nekadašnjih franjevaca, mlade pjevače, u putu, podsjetio na najvažnije povijesne činjenice o Srebrenici. Koncert

sor Čestmir Mirko Dušek, iskreni prijatelj zbora.

U zadnjoj nedjelji Došašća, 19. prosinca, Iuventus Salinarum je bio domaćin tradicionalnog božićnog koncerta u Bosanskom kulturnom centru u Tuzli. Koncert je počeo u 19 sati. Gost na koncertu je bio simfonijski orkestar iz Mostara pod ravnanjem dirigenta Damira Bunoza. Također je s orkestrom, iz Mostara, došlo troje solista: sopran Adela Golac-Rilović, tenor Tvrtko Stipičić i bariton Davor Radić. Koncert je upriličen tako da su pojedine pjesme pjevači Iuventus Salinaruma, pod ravnanjem Zlatka Špoljarevića i gosti iz Mostara izveli zajedno.

Bila je to večer tradicionalnih pučkih božićnih pjesama. Već u utorak 21.12. 2010. godine u samostanskoj crkvi Svetih Petra i Pavla održan je još jedan koncert božićne glazbe. Uz “Iuventus Salinarum” nastupili su: Ansambli “Iskre” pod vodstvom dirigenta Emira Nuhanovića, Zbor “Slovenčice” pod vodstvom dirigentice Lejle Mulaosmanović i Srpsko crkveno pjevačko društvo “Njegos” na čelu s dirigenticom Branislavom Popović. Izvođene su pučke božićne i liturgijske pjesme.

Vjerujemo da će Božić ove godine u našoj sredini biti dočekan u duhu pučkih pjesama i da možemo reći: Radujte se narodi!

M. Bosankić

BETLEHEMSKO svjetlo mira stiglo u Tuzlu

Na poziv Udruge izviđača „Slavonski hrast“ iz Osijeka, predstavnici Odreda izviđača „Duga“ iz Tuzle nazočili su dočeku Betlehenskog svjetla u Osječkoj katedrali. Fenjer sa Betlehenskim svjetlom članovi Odreda izviđača „Duga“ Tuzla prenijeli su u Tuzlu, a isto će za vrijeme mise – polnoćke unijeti u crkvu sv. Juraja u Morančanima a na sam Božić i u crkvu sv. Petra i Pavla u Tuzli kada će biti i pročitana Božićna poruka, a vjernici pozvani da Svjetlost prenesu u što više obiteljskih domova promičući tako na simboličan način mir, slogu i ljubav među ljudima.

Sama ideja Betlehenskog svjetla mira potekla je od jedne Austrijanke koja je na Božićnu večer 1986. na austrijskoj televiziji, u emisiji “Licht ins Dunkel” (Svjetlo u mraku) u kojoj ljudi pomažu jedni drugima, odlučila kao zahvalu darovateljima pokloniti sve-

Mladi izviđači

tiljke. Tako se razvila divna ideja koja je prihvaćena u mnogim zemljama Europe: ideja *Betlehenskog svjetla mira*. Svake godine nekoliko tjedana prije Božića, jedno dijete iz Austrije zaputi se u Betlehem i u “Špilji rođenja” zapali Betlehensko svjetlo. To svjetlo se zrakoplovom doprema u Austriju, u Beč. Tamo se okupe predstavnici europskih izviđačkih organizacija i Svjetlo prenose u svoje države. Cilj je da Svjetlo dođe u crkve, bolnice i u domove.

Betlehensko svjetlo

Svjetlo je apsolutni simbol Božića i u Bibliji simbolizira dolazak Isusa, a njegovim rođenjem je bio obećan mir svim ljudima dobre volje. S paljenjem i dijeljenjem Betlehenskog svjetla mira podsjećamo se na Božićnu poruku mira i naš zadatak je da taj mir širimo među ljudima. Ono nas podsjeća da ljudi dobre volje žele jedni drugima mir i dobro.

A. S. Č.

HKD "Napredak" Tuzla - 20 godina poslije

HKD Napredak Tuzla je povodom 20. obljetnice od obnove rada u Tuzli upriličilo niz manifestacija. Jedna od njih bila je svečana Skupština 10. studenog. Svi nazočni prisjetili su se kako se *Napredak* i u onim najtežim predratnim vremenima uzdigao u jedno vrijedno kulturno društvo kojeg su s velikom radošću prihvatili i vlasti u Tuzli i Tuzlanskoj županiji. Obnovitelji *Napretkova* rada prisjetili su se s koliko se emotivnog naboja i energije ušlo u jedan takav projekt, te kako je na stotine građana svih nacionalnosti podržalo *Napretkovu* ideju promocije kulture.

Svoj rad podružnica u Tuzli obnovila je 12. studenog 1990. u prostorijama Radničkog univerziteta u Tuzli. *Napredak* je obnovljen u ozračju silaska s povijesne pozornice jednog sustava i pojave novog. *Napretkova* obnova predstavljala je jedan od vijesnika novih vremena i nove povijesne epohe. *Napredak* je jedna od najznačajnijih institucija kulture unutar hrvatskog naroda.

Početak 1992. započinje raditi Tamburaška sekcija, kojom ravna g. Vinko Dobrinčić. Tamburaši ubrzo postaju zaštitnim znakom HKD "Napredak", što se održalo do danas. Nakon kratkog mirnodopskog rada *Napredak* se kao neodvojivi dio društvene stvarnosti suočio sa krutom zbiljom u kojoj su načela istine i dobrote bila prognana. Bosnu i Hercegovinu i naš grad zahvatilo je najveće moguće zlo – rat. Početak rata Društvo dočekuje bez svojih prostorija i u vrlo teškoj financijskoj situaciji. Prostor Franjevačkog samostana koji je bio ustupljen *Napretku* počinje se, silom prilika, koristiti za djelovanje humanitarne organizacije Caritas, tako da se rad *Napretka* praktično paralizirao. Da se to ne bi dogodilo,

Franjevači samostan opet priskače u pomoć. Raniji prostor garaže u okviru crkve adaptira se u učionicu, u kojoj su pod stalnom općom opasnosti svakodneвно radili *Napretkovi* aktivisti na čelu s novim gvardijanom fra Petrom Matanovićem. Rezultat toga

Članovi uprave

rada je *Hrvatski Glasnik*, prvi list s hrvatskim predznakom nakon demokratskih promjena u BiH. Svjetlo dana ugledao je pred Božić 1992. godine čime je obilježen i početak nakladničke djelatnosti Podružnice.

Od tada *Glasnik* nije prestajao izlaziti. On je bio i ostao izraz svijesti Hrvata tuzlanskog kraja o njihovoj ukorijenjenosti na ovim prostorima i sprem-

nosti suživota u našoj domovini skupa s drugim narodima. Paralelno s tamburaškim orkestrom i HG, formira se i ženski pjevački zbor. Tu je zadaću na sebe preuzeo prof. dr. Čestmir Dušek. Zbor je utemeljen 1. veljače 1993. i činile su ga djevojke od 13

do 18 godina. Na samom početku zbor je brojao više od 60 djevojaka, a tijekom godina čak i do 80 članica. Zahvaljujući naporima kako prof. Duška tako i djevojaka, zbor je izrastao u jedan od najboljih pjevačkih zborova u BiH. Od osnivanja zbor je imao više od stotinjak nastupa, a članicama zbora svakako će u sjećanju ostati turneja po Hrvatskoj 1995. i po Norveškoj 1999.

Tuzlanski *Napredak* se 2000. Likovnom kolonijom *Breške* uključuje u aktivnu međuregionalnu suradnju Tuzle, Osijeka i Pečuha kao i susjednih država. Kolonijom započinje kulturna manifestacija Tuzlansko ljeto, a treba istaći i značenje kolonije u njegovanju umjetničkoga druženja u koje se uključuju i druga područja u Bosni i Hercegovini.

Tijekom svečane Skupštine povodom 20. obljetnice, predsjednik HKD "Napredak" **mr. sc. Nikola Čiča** rekao je da će bez obzira na to koliko vremena bila teška *Napredak* uvijek ustrajati u svojim idejama. „Jer i kada je bilo najteže *Napredak* je i tada radio i promovao kulturu, ljubav i suživot među ljudima. Vjerujem i da će nam svaka naredna godina biti uspješna kao i ovih dvadeset koje su iza nas“, rekao je Čiča i dodao da je pred tuzlanskim *Napretkovicima* i dalje intenzivan rad i kulturno djelovanje. „I organiziranje ove Skupštine je pokazatelj da *Napredak* Tuzla i dalje nastavlja s svojim još intenzivnijim radom usprkos mnogim problemima prije svih fina-

Trio "Pons"

ncijskim jer su financijska sredstva Općine i Županije usmjerena prema *Napretku* ove godine za 50 posto manja nego prethodnih godina. Ali, *Napredak* će usprkos tomu još bolje raditi i djelovati jer je uvijek u krizama i nedaćama on najbolje funkcionirao, zahvaljujući svim ljudima okupljenim oko njega“, podsjetio je Čiča.

Na svečanoj Skupštini obratili su se i **fra Josip Zvonimir Bošnjaković** koji je bio inicijator i utemeljitelj obnove *Napretka* u Tuzli 1990. godine, a koji je u to vrijeme bio gvardijan Franjevačkog samostana u Tuzli. Nakon dvadeset godina rada, baš kao i na početku poželio je *Napretku* i *Napretkovicima* obilje Božjeg blagoslova. „Želim HKD-u *Napredaj*, da obogaćen mladim i perspektivnim snagama i u sve hrvatskom jedinstvu, bude u dalje moćna brana, protiv svih oblika civilizacije smrti, negiranja Boga i Vjere, domoljublja, duhovnosti i kulture, u ovom našem svijetu, koji je odviše opterećen materijalizmom, konzumerizmom, hedonizmom i subkulturom. Hvala Bogu za sve i neka nam živi, u obilju uspjeha i sreće, naše HKD *Napredak* Tuzla“, poručio je fra Josip Zvonimir Bošnjaković.

Zlata Musić, ratna predsjednica *Napretka* u svom je govoru istaknula činjenicu da danas *Napredak* u Tuzli vode mladi ljudi i dala im svoju punu potporu.

I u najtežim vremenima za narod na ovim prostorima kad je bilo teško misliti na bilo što osim na golo preživljavanje *Napredak* je živio i kulturno djelovao stvarajući neke projekte koji su obilježili njegovo ratno ili poratno djelovanje.

Stoga je nužno da se *Napredak* i u budućnosti ozbiljno suoči sa suvremenim izazovima jer je to jedini način da HKD "Napredak" bude mjesto gdje će se skupljati ljudi dobra duha i gdje će se raditi ideje prožete nadom. Cilj *Napretka* mora biti da se što više uključi u razvijanje tolerancije i dijaloga u cijelom bosanskohercegovačkom društvu i podizanju kulturne svijesti.

Tijekom radnog dijela Skupštine, izabrana je nova dopredsjednica *Napretka*, direktorica Osnovne škole KŠC „Sveti Franjo“ Žana Altumbabić, te nove dvije članice Upravnog odbora Mirjana Fejzić Pejić i Maja Nikolić.

Povodom dvadesete obljetnice obnove rada *Napretka* u Tuzli upriličen je svečani koncert Klasične glazbe *Napretkovog* *Tria* „Pons“ iz Mostara. Ovaj glazbeni trojac čine akademski glazbenici Lidija Gavran (violina), Amila Jankoski (violina) i Damir Bunoz (klavir). Oni su glazbenici s bogatim iskustvom muziciranja u različitim sastavima, a u Tuzli su izveli zanimljiv i stilski raznolik program: Corellievu *Sonatu*, Vivaldiev *Koncert u d-molu*, zatim *Libertango* Astora Piazzole, *Sonatni stavak* Ž. Ključea i na kraju *Bosanski akvarel* R. Tahirija. Publika u Tuzli pozdravila ih je s velikim oduševljenjem i izrazila želju za ponovnim susretom.

M. N.

Spomen obilježje u čast velikoj obljetnici

U sklopu proslave 20. obljetnice od obnove rada HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla, u dvorištu Franjevačkog samostana u Tuzli otkriveno je *Napretkovo* spomen obilježje – simbol da je baš obnova *Napretkova* rada krenula iz Franjevačkog samostana. Spomen obilježje u Franjevačkom samostanu u Tuzli odraz je jednog novog modernog doba kojem *Napredak* sve više teži. Spomen obilježje simbol je prilagodljivosti vremenu i svijetu u kojem živimo. To znači ne izdati sebe i svoju opredijeljenost, a biti suvremeni i moderan. Interesantno je da ovo spomen obilježje je napravljeno od inoxa, materijala koje ne rđa, uvijek je čvrsto i čisto. Simbolika je baš u tome da i *Napredak* i njegov rad nikada ne zastarjevaju.

Na značaj stalnog zajedničkog djelovanja *Napretka* i Samostana podsjetio je i Nikola Čiča, predsjednik *Napretka* u Tuzli. HKD „Napredak“ Tuzla i Franjevački samostan od prvog su dana zajednički djelovali na svim poljima. Ideju da *Napretkov* rad treba obnoviti i u Tuzli inicirao je i ostvario upravo tadašnji gvardijan fra Josip Zvonimir Bošnjaković.

Nakon njega *Napretkov* rad je podupirao i fra Petar Matanović, a neizbrisiv trag u radu *Napretka* posljednjih godina ostavio je i fra Zdravko Anđić, sadašnji gvardijan Franjevačkog samostana u Tuzli. „Opredijeljenost *Napretka* je promocija i čuvanje hrvatskog kulturnog i nacionalnog identiteta. U opredijeljenosti biti svoj, a pripadati svijetu u kojem živi, shvaćamo današnjeg čovjeka i njegovu potrebu čuvanja svoje tradicije pred izazovima modernog svijeta“, kazao je fra Zdravko. Govoreći o spomeniku fra Zdravko je rekao: „Nosači skulpture izgledaju snažni, nose središnju kocku i tri sporedne. Ukopani su duboko u zemlju, a površina je prekrivena kamenom. Ovdje možemo prepoznati govor o utemeljenosti u stvarnosti: čvrsto stajati na zemlji. Biti svjestan svojih mogućnosti i iskoristiti darovani talent. Na jednom mjestu Isus kaže da je mudar onaj čovjek koji svoju kuću postavlja na čvrst temelj. Kod prvog pogleda na skulpturu odmah uočavamo centralnu kocku koja je napravljena od

punih inox ploča. Njena veličina i 'ispunjenost' dominiraju prostorom. U ovoj kocki prepoznajemo simbol pripadnosti etno skupini. Kocka kao moderni simbol hrvatskog naroda. Opredijeljenost *Napretka* je promocija i čuvanje hrvatskog kulturnog i nacionalnog identiteta. Prozirne kocke, kojih ima tri, naslonjene su na centralnu kocku i zajedno čine cjelinu prikaza. Zbog svoje 'određenosti' da budu samo siluete, one nam se čine providnima iako naziremo njihove obrise. U opredijeljenosti biti svoj, a pripadati svijetu u kojem živi, shvaćamo današnjeg čovjeka i njegovu potrebu čuvanja svoje tradicije pred izazovima modernog svijeta. U ovom prikazu možemo gledati simbol 'prilagodljivosti' vremenu i svijetu u kojem živimo, a to znači ne izdati sebe i svoju opredijeljenost, a biti suvremeni i moderan. Također, možemo prepoznati 'uklopljenost' različitih u kompaktnu cjelinu. Promatrajući ove kocke vidimo kako one dopuštaju da kroz njih prolazi sva priroda koja ih okružuje, a ipak, možemo ih prepoznati kao vlastite cjeline“, kazao je fra Zdravko.

Novo spomen obilježje rad je akademskog kipara Dalibora Nikolića, asistenta na ALU na Širokome Brijegu. Rođen je u Mostaru 1974. godine. Diplomirao je kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Širokom brijegu u klasi profesora Nikole Vučkovića 2000. godine. Nakon završetka školovanja predaje kiparstvo na srednjoj likovnoj školi u Mostaru. Od 2004. godine radi kao mlađi asistent na odjelu kiparstva (kiparska tehnologija) pri katedri prof. Nikole Vučkovića, na ALU-Široki Brijeg. Član je Udruženja likovnih umjetnika Bosne i Hercegovine, Udruženja hrvatskih likovnih umjetnika u BiH, Internacionalne udruge umjetnika „Whatisart-Whatisound“ USA i Udruženja likovnih umjetnika Hrvatske. Dalibor Nikolić dobitnik je brojnih nagrada i priznanja među koji se posebice ističu Specijalna nagrada za crtež ULU BiH-a Mostar 2000., Specijalna nagrada za crtež ULU BiH-a Mostar 2001., Nagrada za crtež ULU BiH-a Mostar 2002. te priznanje za dostignuća u kiparstvu ULU BiH Mostar 2003.

M. N.

HKD "Napredak" – svjetionik nade

U sklopu bogatog programa kojim HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla slavi 20 godina od obnove rada, upriličen je okrugli stol na kojem se govorilo o entuzijastičnih i ponosnih dva desetljeća rada *Napretka*. Cilj je bio progovoriti i podsjetiti na vrijeme kada je *Napredak* u Tuzli obnovljen i pokušati barem djelomice približiti entuzijazam i zanos koji je vodio tadašnje obnovitelje *Napretka*. Na okruglom stolu su govorili fra Zdravko Anđić, gvardijan Franjevačkog samostana Tuzla, mr. sc. Nikola Čiča, profesor povijesti, Zlatko Dukić, pomoćnik u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta Vlade TK, Zlata Musić, ratna predsjednica *Napretka*, Čazim Sarajlić, likovni umjetnik i dr. sc. Izet Šabotić, direktor Arhiva TK.

Nikola Čiča predsjednik HKD „Napredak“ Tuzla rekao je tijekom svog obraćanja da se i sam u *Napredak* uključio želeći biti član *Napretkovog* tamburaškog orkestra. „Krenuo sam tako od 1992. godine i ostao sam u *Napretku* do dan danas. *Napredak* je institucija koja

kada dati ni za jedan drugi poduhvat. Danas sam zahvalna svima koji su nas podržavali jer to nisu bila jednostavna vremena. Svi smo zajedno zato zaslužni za ugled kojeg danas *Napredak* ima“, rekla je Musić.

No, *Napredak* je oduvijek podržavao i želio biti dio likovne umjetnosti. Dokaz za to je i Likovna kolonija Breške. Koliko njegovanje umjetnosti znači samim umjetnicima na okruglom stolu podsjetio je tuzlanski umjetnik Čazim Sarajlić.

Jedan od govornika tijekom okruglog stola bio je i Zlatko Dukić, iz Ministarstva obrazovanja TŽ koje svake godine novčano podupire rad *Napretka*. Čestitao je svima na značajnoj obljetnici i iskazao nadu da će *Napredak* i dalje dostojno obavljati svoju misiju kulturnog djelovanja.

Tijekom večeri pozvani govornici su se složili u jednom – da je gotovo nemoguće više pisati povijest umjetnosti, ali i kulture općenito, a ne spomenuti doprinos *Napretka* u tome. Smatraju i posebice ističu č-

Uvodna riječ predsjednika Čiče

je obogatila kulturni i duhovni život ne samo Tuzle već i cijele BiH. U obnovi rada *Napretka* sudjelovali su eminentni ljudi, intelektualci predvođeni franjevcima koji su nam uvijek pružali nesebičnu potporu“, rekao je Nikola Čiča ističući da tuzlanski *Napredak* kao glavna podružnica organizira brojne kulturne događaje i da je izdavač Hrvatskog Glasnika te ponosni začetnik Likovne kolonije „Breške“ čiji fundus danas broji oko 480 umjetničkih djela. Podsjetio je na značajna imena *Napretka* u Tuzli, poput Juraja Novosela, Miroslava Petrovića, Fra Petra Matanovića, Vene Jerkovića, Franje Motta i mnoga druga. Kao predsjednik *Napretka* rekao je da su pred ovom kulturnom institucijom brojni izazovi, ali da neće posustati. Cilj je ulagati u mlade i kulturno izdizati rad *Napretka*.

Ratna predsjednica *Napretka* Zlata Musić prisjetila se koliko je osobnog truda i emocija unijela u kvalitetan rad *Napretka*. Sretna je, kaže, što se to isplatio, jer tuzlanski *Napredak* je uvijek bio ispred svih. „Toliko sam dala snage, emocija i sebe da to ne bih mogla više ni-

njenicu da je Hrvatski Glasnik jedan od pokazatelja kako dobre ideje uvijek opstaju i stalno se nadopunjavaju. Također, sudionici okruglog stola su istaknuli kako je Hrvatski Glasnik bio i ostao jedini list u BiH s hrvatskim predznakom koji kronološki bilježi sve značajne kulturne događaje ne samo u Tuzli, već i u cijeloj zemlji.

Tuzlanski *Napredak* iznjedrio je Likovnu koloniju „Breške“ koja je u jedanaest godina postojanja prerasla u prepoznatljivu likovnu manifestaciju na kojoj žele sudjelovati brojni umjetnici iz BiH i brojnih europskih zemalja. Likovna kolonija „Breške“ danas ima zavidan broj ekspozicija i zavidnu reputaciju u kulturnom prostoru BiH, ali i zemalja regije. Likovna kolonija ne staje samo na principu stvaranja umjetničkih djela. Ideja Likovne kolonije „Breške“ je mnogo dublja, a to je da će se prodajom tih umjetnina stipendirati nadareni đaci i studenti.

U proteklih dvadeset godina *Napredak* je bio i ostao svjetionik nade.

M. N.

FRA JOSIP ZVONIMIR BOŠNJAKOVIĆ OBNOVITELJ TUZLANSKOG NAPRETKA

Rad HKD „Napredak“ u Tuzli obnovljen je na ideju i inicijativu fra Josipa Zvonimira Bošnjakovića. Fra Josip je iz zdravstvenih razloga bio spriječen prisustvovati Okruglome stolu, ali zato njegov predviđeni govor prenosimo u cjelosti.

Mnogo poštovane Dame i mnogo poštovana Gospodo!

Najsrdračnije Vas sve pozdravljam i zahvaljujem, što mi je dana prigoda, da Vam se u ovom svečanom i privilegiranom trenutku obratim s temom: Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ u Tuzli.

Prije Prvog svjetskog rata, tuzlanski *Napredak* je bio podružnica sarajevskog HKD „Napredak“. A nakon Prvog svjetskog rata, Hrvati su se više nego uspješno inkorporirali u cjelokupni kulturno društveni, politički i multietnički život Tuzle. Tako su u Tuzli 1919. godine obnovljeni: Hrvatsko pjevačko društvo „Majeвица“, Hrvatski dom, Hrvatska žena, Hrvatska gospodarska udruga, Hrvatski „Radiša“, Hrvatsko športsko društvo „Zrinski“, Hrvatsko gimnastičko društvo „Hrvatski Sokol“ i na socijalno kulturnom području „Napredak“, sa svojim Podružnicama u Kreki, Lukavcu i Živinicama.

HKD *Napredak* grada Tuzle i njezine okolice, u političkom smislu riječi, djelovao je tada s Republikanskim seljačkim savezom, to jest, sa strankom „braće Radić“. I stoga, nije čudo što je hrvatski sin Stjepan Radić 1924. godine, posjetio Tuzlu, kada ga je pred tadašnjim Hrvatskim domom, nadahnuto pozdravio, u ime Hrvata i katolika Tuzle, upravo moj ujak dr. Rafael Boršić.

Na kulturnom području, HKD „Napredak“ u Tuzli, izvrsno je surađivalo s Hrvatskim pjevačkim društvom „Majeвица“ i Hrvatskim domom, u kojemu je osnovao Hrvatski limeni ansambl, kao i tamburaški orkestar koji su svojim koncertima oduševljavali ljubitelje te glazbe i brojno slušateljstvo diljem ovih naših prostora i šire. Tuzlanski „Napredak“ je sudjelovao i u brojnim crkvenim i kulturnim manifestacijama, svojim kreacijama i organizacijom, kao na primjer, na poznatom Euharistijskom Kongresu 1938. godine, a na kojemu su sudjelovali na ulicama Tuzle, ne samo Hrvati katolici, nego i eminentni predstavnici drugih naroda.

Osim toga, HKD – *Napredak* iz Tuzle, sa svojim podružnicama, plodno je djelovao i na socijalnom području i surađivao je s *Hrvatskim radišom*, u čije je obrtničke škole slao veliki broj dječaka iz hrvatskih

⇨ sela, nastanjenih oko Tuzle. Izgradio je i Konvikt u Tuzli za srednjoškolce, u kojemu su obitavali nadareni srednjoškolci, od kojih su, oni iz siromašnih obitelji, boravili besplatno, a ostali po sniženim cijenama. HKD „Napredak“ je, također stipendirao danas poznata imena *Napretkovaca*, kao što su: Kristian Kreković, Franjo Leder, Štefko Krajtmajer, Ismet Mujezinović, Franjo Pešić, Zvonko Cerić i mnogi drugi.

I tako je naš *Napredak* ingeniozno, u suživotu s drugim narodima, živio i djelovao sve do 1949. godine, kada su ga tadašnji komunistički vlastodršci Tuzle, nemilosrdno *abrogirali* i njegovu imovinu prigrabili zajedno sa zgradom *Hrvatskoga doma*, nadajući se da će vječno vladati.

Ali Bog se pita i On jedini vuče sve niti povijesti, kako pojedinaca tako i cijeloga svijeta. Dolaskom demokracije i višestranačja i poznavajući mukotrpni hod HKD „Napredak“, u brojnim besanim noćima, kada nikome u Tuzli nije ni pao na pamet *Napredak*, došla mi je na pamet ideja, da „sad ili nikad“, obnovim i ponovno stavim na čvrste noge, sa svojim u početku malobrojnim suradnicima, HKD „Napredak“ Tuzle i šire. I to se je ubrzo i dogodilo!

Pozvao sam u Franjevački samostan divnog čovjeka, pokojnoga inženjera, gospodina Dragu Pavića, iz Križana, koji mi je onako gratis pomagao kod izgradnje nove franjevačke crkve i franjevačkog samostana u Tuzli i crkve u Križanima, i zamolio sam ga da u samostan pozove što prije gospodu Ankicu Krmek, studenticu Lidiju Pavić, gospodu Veru Đoju, gospođicu Višnju Car, g. Franju Motta, Josipa Biloša, profesora Ivana Hansa Martinaševića, Borisa Mariolovića, gospodu Jakoba i Tomislava Križana, g. Božu Bonića, dr. Slavka Pecirepa, dr. Zdravka Hlodika, gospodina Ivana Petrovića, kojima od sveg srca zahvaljujem, što su se na moj poziv hrabro odazvali u vrijeme kada su pored samostana prolazila motorizirana vozila Jugoslavenske armije i četničkih paravojnih formacija i kada je sve pomalo mirisalo na buduću tragediju Vukovara i rat u BiH.

I nije išlo bez opasnosti i poteškoća! Neke od ovih spomenutih, KOS je pozivao na informativne razgovore. Bili su ispitivani, „kakvu to križarsko ustašku organizaciju osniva u Tuzli gvardijan Bošnjaković?“ Ali, nismo se prepali, nego smo nastavili kreativno raditi i druge potencijalne članove za *Napredak* oduševljavati, jer samo s hrabrim i poštenim ljudima, ovaj naš svijet može opstati!

Koliko je bilo opasno biti *Napretkovac* na samome početku najbolje govori podatak da su agresori na Tuzlu imali listu od 5000 ljudi za likvidaciju po već oprobanoj scenariju u drugim sredinama u BiH, a među kojima su se u prvih 700 nalazili i brojni *Napretkovci*.

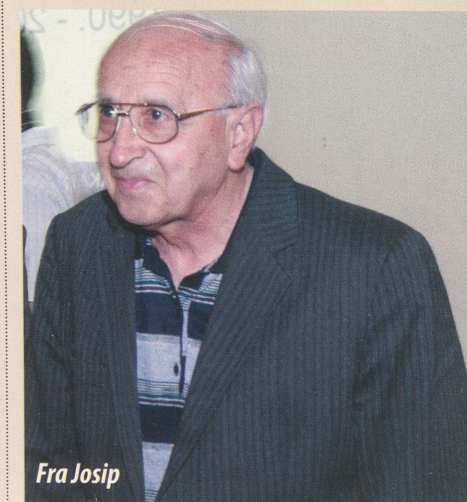
Na prvom sastanku, koji je održan u Franjevačkom samostanu pod mojim predsjedanjem u Tuzli, odlučili smo da na glavnu obnoviteljsku Skupštinu HKD „Napredak“ u Sarajevu 11. listopada 1990. godine, otputuju fra Josip Zvonimir Bošnjaković, gvardi-

jan i župnik, g. Drago Pavić i g. Ivo Andrić, Lužanski.

Na toj obnoviteljskoj skupštini Središnjice u Sarajevu, bili su nazočni predstavnici Crkve i intelektualna elita grada Sarajeva i šire. Tom zgodom, pozdravio sam sve nazočne i zaželio HKD „Napredak“ u Sarajevu, uspješan rad i dug život za opće dobro svakoga čovjeka i svih drugih naroda. Obnoviteljsku Skupštinu je vodio gospodin Franjo Lasić, kasnije ambasador u Makedoniji, a za predsjednika HKD „Napredak“, izabran je dr. Franjo Topić, svećenik profesor Teologije iz Sarajeva.

Nakon brojnih sastanaka, rasprava i detaljnog programiranja u Franjevačkom samostanu u Tuzli, i nakon održane Obnoviteljske Skupštine u Sarajevu, među prvima, održana je, 12. studenog 1990. godine, Obnoviteljska skupština HKD „Napredak“ u Tuzli, u dvorani Radničkog univerziteta u 18. sati, koju sam osobno otvorio i sve nazočne srdačno pozdravio.

Za predsjednika je izabran naš po svojim skulptorskim ostvarenjima, poznati kipar, gospodin Veno

Fra Josip

Jerković iz Ljepunica. Za dopredsjednika g. Franjo Mott, za tajnicu studentica Lidija Pavić, za rizničara pokojni g. Ivo Petrović i za kroničara gospođu profesorica dr. Marica Petrović. U *Napretkov* odbor su izabrani: Katarina Barišić, Ivan Pavičić, fra Petar Matanović, Slavko Pecirep, Jakov Križan, vč. Marko Lacić, fra Marijan Dadić, fra Roko Špionjak i Zlatko Čolić. U Nadzorni odbor su izabrani: Ivan Martinašević Hans, predsjednik, Božo Bonić, Ivan Jurić, gđa Ina Jerković i Josip Biloš. Stegovni sud su sačinjavali: ing. Drago Pavić, Franjo Pešić i fra Mladen Jozić.

U tom svečanom trenutku radosti i veselja, sudjelovao je i Dječji zbor „Glas srca“ iz Šikare kod Tuzle, a u kojem su tada pjevale, veoma talentirane, i sada poznate operne dive iz Zagreba, Vedrana Šimić i Ivana Ivanković, na čelu sa župnim vikarom fra Marijanom Dadićem.

Kasnije su, u okviru *Napretka*, često nastupali: profesor, maestro i istinski virtuoz na gitari, gospodin Dejan Ivanović iz Tuzle, a koji sada živi u Lisabonu, kao i poznati bariton HNK – a u Rijeci, Siniša Štork, te vrsni klavirist gospodin maestro Oliver Mott, koji živi i nastupa u Italiji.

Tom zgodom sam, kao obnovitelj i ponovni utemeljitelj *Napretka*, sve nazočne srdačno pozdravio i rekao, da želim, da HKD „Napredak“ Tuzle, kroz svoj

rad, neprestano afirmira, vjeru, znanost, kulturu, hrvatski jezik, hrvatsku književnost, znanje, toleranciju, suživot, dobrotu, mir, pravednost i ljubav. Obnoviteljskoj skupštini HKD „Napredak“ u Tuzli, nazočilo je preko pet stotina sudionika. Među njima su bili i prof. dr. Franjo Topić, predsjednik Središnjice *Napretka* iz Sarajeva, koji je, također, sve nazočne pozdravio i zaželio *Napretku* sretan obnoviteljski početak, zatim profesor Zdravko Milošević i gospodin Škegro, pravnik iz središnjice *Napretka* iz Sarajeva, te episkop zvorničko-tuzlanski Vasilije Kačavenda, i glavni imam tuzlanski, Muhamed efendija Lugavić, iz Tuzle.

Također smo u dvorištu crkve sv. Petra i Pavla, zasadili drvo nade i mira i postavili ploču s posvetom: Obnovljeni *Napredak* 1990-te godine.

Prvi nastup HKD „Napredak“ iz Tuzle, bio je na Badnju noć u Franjevačkom samostanu, u sadašnjoj Galeriji „Kristian Kreković“ u Tuzli. Tom prigodom, kao gvardijan i domaćin, pozdravio sam sve nazočne i čestitao im Božić slijedećim riječima: Isus se je rodio, da bi u ljubavi adoptirao i posvetio sve ljude na zemlji, jer imaju jednog te istog Oca na nebesima. I zato u božićnoj noći odjekuje, diljem svijeta, ona anđeoska pjesma mirozova: Slava Bogu na visini, a mir ljudima dobre volje na Zemlji.

Na početku 1991. godine, u travnju mjesecu, organizirali smo izuzetno zapažen koncert, što ga je u novoj tuzlanskoj crkvi održao Katedralni zbor „Albe Vidaković“ iz Subotice, pod ravnanjem, č.s. Mirjam Pandžić, na kojem su u prepunoj crkvi nazočili, na čelu s gradonačelnikom, brojni uglednici iz političkog, znanstvenog i kulturnog života Tuzle.

Neposredno prije nastupajućeg rata, priredili smo u *Hrvatskome domu*, danas zgradi Narodnog pozorišta u Tuzli, izložbu slika i umjetnina iz Franjevačkog samostana i franjevačkih crkava tuzlanskoga kraja. Izložbu sam otvorio osobno, a profesor s Teologije iz Sarajeva dr. fra Ljubo Lucić, i sarajevski književnik Ivan Lovrenović, održali su zanimljiva predavanja o poznatim franjevcima: fra Stjepanu Matijeviću, fra Matiji Divkoviću i fra Blažu Josiću, da bi na koncu tu nezaboravnu večer, vrsni glazbenici iz Subotice, popratili svojim prigodnim repertoarom.

U kristalnoj dvorani Hotela Tuzla, ako se ne varam, sredinom mjeseca lipnja, 1991. književnu su večer, u organizaciji Franjevačkog samostana i *Napretka*, održali akademik Veselko Koroman, te književnik Željko Ivanković, i profesor Dubravko Lovrenović, svi iz Sarajeva. Voditeljica književne večeri je bila profesorica dr. Marica Petrović.

I da više ne duljim, poštovane dame i gospodo, oprostite mi, ako sam radi povijesne istine bio u svome izlaganju preopširan. Nadam se, da sam makar malo pomogao, da se sve to ne zaboravi, kao dio našeg vremena i naše hrvatske povijesti. Svi smo kao Hrvati željeli najbolje, a drugi neka ocjene koliko smo dobro radili i da li je ono što smo napravili, u onim uvjetima, bilo skoro pa i ne moguće.

DESET GODINA LIKOVNE KOLONIJE BREŠKE

Izložba likovnih radova nastalih na Međunarodnoj likovnoj koloniji „Breške“ u proteklih deset godina, nedavno je postavljena u Galeriji „Kristian Kreković“ u Franjevačkom samostanu u Tuzli. Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ ove godine obilježava dvadesetu obljetnicu od obnavljanja svoga rada pa je i *Napretkova* podružnica u Tuzli obilježila to na prigodan način. Ova

U razgovoru sa tuzlanskim gvardijanom fra Zdravkom Anđićem, pokušala sam dobiti njegovo kratko viđenje i ove izložbe, ali i same ideje Kolonije koja sve ove godine traje. „*Sama ideja da se pokrene likovna kolonija je bilo nešto hrabro i bila je to dobra vizija za buduća pokoljenja koja će tek doći. Osobno, volim likovnu umjetnost, pa sam na svakom mogućem*

redovita publika koja svojim prisustvom uživa u samim događajima, ali i daje potporu i ohrabrenje da se ide naprijed. Pitali smo neke od njih da nam kažu par riječi o izložbi, ali i Koloniji. **Franjo Mott:** „*Ja sam zbilja impresioniran ovom izložbom i mislim da je ovo što je „Napredak“ napravio sa Likovnom kolonijom „Breške“ puni pogodak. Ovo je izuzetna stvar i ja se osjećam i ponosno i sretno. Očekujem da će u narednom periodu ako se ništa ne promijeni, ovakve izložbe samo napredovati*“. **Mirela Josić:** „*Često dolazim na izložbe u Franjevačkom samostanu i svaki put kada dođem na neku izložbu osjećam se zadovoljno. Mislim da se zaista mogu vidjeti kvalitetni radovi i to je i za mene jedno pozitivno iskustvo. I među ovim radovima večeras ima dosta toga lijepog da se pogleda, a meni se posebno dopalo nekoliko sakralnih radova*“. **Ivan Peranović:** „*Ova izložba mi je izvanredna i pogledao sam sve slike večeras ovdje i meni se njih desetak iznimno sviđjelo i privuklo moju pozornost. Posebno mi se dopala slika Miroslava Kaurin urađena na Likovnoj koloniji 2003. godine, koja je urađena u nekoliko nijansi zelene boje na kojoj se nalazi jedna osoba, ustvari ženski lik sa predivnim pejzažom okolo*“.

U narednom periodu svi ljubitelji umjetnosti imat će priliku vidjeti i monografiju koja će obuhvatiti prvih deset godina Kolonije. HKD „Napredak“ već radi na tome da ona uskoro ugleda svjetlost dana pa se nadamo da će i to „ukoričeno“ izdanje biti samo još jedna potvrda i pečat na ovu pozitivno priču o Koloniji koja traje. Također treba podsjetiti da se radi i na

Detaljs otvaranja izložbe

izložba, točnije Međunarodna likovna kolonija „Breške“ svakako spadaju u red najznačajnijih manifestacija koje je HKD „Napredak“ organizirao u ovoj godini. „*Večeras se ovdje pred vama nalazi točno sedamdeset pet radova koji su nastali na prvih deset kolonija održanih na Breškama*“, kazao je Ivica Kovačević, tajnik HKD „Napredak“ i pojasnio da zbog nedovoljnog prostora nije bilo moguće u ovom trenutku izložiti radove svih sudionika Kolonije. Radovima koji su predstavljeni na večerašnjoj izložbi željelo se prezentirati sve ono što je urađeno u proteklih deset godina.

Veliki broj sudionika Kolonije, potvrda su i velikog broja različitih stilova, različitih škola slikanja. Sva ta različitost, umjetnici koji su dolazili iz različitih podneblja, naše, ali i drugih zemalja, uz neizmjernu ljepotu brežičkog kraja, zapravo su i učinili da Kolonije bude nešto posebno i za „Napredak“ ali i za grad Tuzlu.

Ove godine „Napredak“ slavi i podsjeća da je bio domaćin za preko šest tisuća kulturnih manifestacija i da širom svijeta otvara svoje podružnice kojih danas ima više od sedamdeset. HKD „Napredak“ se dvije tisućite godine Likovnom kolonijom „Breške“ aktivno uključuje u međuregionalnu suradnju Tuzle, Osijeka i Pečuha kao i susjednih država. Obraćajući se prisutnima Ivica Kovačević, tajnik HKD „Napredak“ nije krio svoje zadovoljstvo ovakvom jednom izložbom i posebno je istakao suradnju HKD „Napredak“ i Franjevačkog samostana „Svetih Petra i Pavla“ koji sve ove godine nesebično pomažu ovaj značajan projekt kulture. Podsjetio je Kovačević i na dobru suradnju sa općinskim i županijskim strukturama vlasti, kao i drugim institucijama i pojedincima koji su na bilo koji način potpomogli da Kolonija postane ovo što je danas.

koraku ideju Kolonije i pokušavao podržavati“, kazao je fra Zdravko Anđić, gvardijan Franjevačkog samostana „Svetih Petra i Pavla“.

Izložbu je pred mnogobrojnim posjetiteljima otvorio Čazim Sarajlić, poznati tuzlanski umjetnik i likovni kritičar. „*Ovakve izložbe su prava rijetkost. Kada se bude pravila kulturnološka topografija ovog podne-*

Zadovoljna publika

blja zasigurno će Međunarodna likovna kolonija „Breške“ ostati zapisana kao jedan materijalan trag. *Svaka ova slika ostat će kao jedan trag, kao dobra ideja i želja ljudi za nečim ovakvim. Ova postavka je mnogo vrijednija nego što to možda nekome izgleda, na njoj se susreću različiti ljudi, ali sa istim duhovnim nabojom*“, kazao je Sarajlić.

Ako ste od onih koji redovito posjećuju kulturne manifestacije koje organizira *Napredak* onda ćete se složiti da se kroz ove protekle godine uspjela stvoriti

klasifikaciji samih radova nastalih na Međunarodnoj likovnoj koloniji „Breške“ koja će obuhvaćati tri kategorije (jednu stalnu postavku, radove koji će biti raspoređeni po određenim institucijama i oni koji će ići na aukciju).

Ovo su samo neki od projekata i zamisli koje slijede u narednom periodu i vjerujemo da njihova realizacija i uspjeh neće izostati!

Irena Madžarević

BOŽIĆNI MALONOGOMETNI TURNIR

SKPC MEJDAN
26. i 27. PROSINCA 2010.

HKD "NAPREDAK" I HTV NAPUNILI SKENDERIJU

U prepunom Centru "Skenderija" 9. studenog 2010. upriličena je proslava 20. obljetnice od obnove rada Hrvatskog kulturnog društva "Napredak", koji je u suradnji sa Hrvatskom radiotelevizijom organizirao koncert „20 godina s Vama“ posvećen osnivanju *Napretkove* zaklade za Sveučilište i stipendiranje.

Da je riječ doista o glazbeno-scenskom spektaklu svjedočile su prepune tribine, s kojih su se svako malo mogle čuti ovacije i pljesak. Karta više se tražila do samog početka koncerta u 19 sati.

Program je vodio karizmatični *Branko Uvodić*, inače dugogodišnji djelatnik HTV-a koji je publiku svojim šarmom i dosjetkama očarao već na samom početku. Ovo je bio prvi put kako je Uvodić sa svojom emisijom „Lijepom našom“ došao u Bosnu i Hercegovinu i upravo nju, koja je jedna od najgledanijih na HTV-u, posvetio *Napretkovom* radu i zalaganju za mlade ljude kao i ovogodišnjoj obljetnici povodom 20 godina od obnove rada.

Brojne gledatelje je pozdravio *prof. dr. Franjo Topić* predsjednik HKD "Napredak" istaknuvši značaj *Napretka* ne samo za Hrvate nego i sve narode u BiH. Prof. Topić je naglasio i značaj osnivanja novog Sveučilišta, koje treba biti podsticaj mladima da nakon novostečenog znanja ostanu u BiH i svoju budućnost upravo ovdje zasnivaju. Od velikog značaja je bilo i obraćanje uzoritog *Vinka kardinala Puljića* koji je istakao da je „ova aktivnost na poseban način jedan novi iskorak *Napretka* u programu stvaranja zaklade za organiziranje Sveučilišta Vrhbosanskog. Taj iskorak iskreno pozdravljam i podupirem.“ *Najvrjednije je ulagati u buduće generacije, koji trebaju biti kreatori i suradnici Božji u izgradnji bolje budućnosti*, istakao je dalje kardinal Puljić. Kao drugi domaćin u prepunoj Skenderiji se obratio i premijer Vlade Kantona Sarajeva, *Besim Mehmedić* koji je u osobnom obraćanju mladima istakao bitnost obrazovanja i ulaganja u mlade, rekavši da se uvijek naporan trud isplati.

U glazbenom programu su nastupile folklorne skupine *Napretkovih* podružnica koje su svojim nastupima uveličale i uljepšale cijelo večer. Skupine iz Kreševa, Odžaka, Bihaća, Knina i drugih krajeva su predstavile nošnje i običaje svog zavičaja te su prisutni mogli uživati u plesovima koje vjerojatno do tada nisu bili u prilici vidjeti na jednom mjestu. Uz tamburice fojničkih tamburaša i izvrsnu klapsku glazbu iz Mostara se program nastavio da bi atmosfera u prepunoj dvorani došla do usijanja kada su na binu počele izlaziti zvijezde bh i hrvatske scene. Upečatljive su bile izvedbe Đanija Stipaničeva, koji slovi za nasljednika *Vice Vukova* a koji je publiku očarao svojim prekrasnim glazbenim nastupom, Ivana Mikulića rođenog hercegovca koji je bio predstavnik Hrvatske na Eurosongu prije nekoliko godina, te Josipa i Zlatka Pejakovića. Publiku je svojom vokalnom izvedbom očarala mlada banjolučanka Marija Šestić koja je otpjevala sevdalinke.

Nakon dugo vremena sarajevska publika je mogla uživati u nastupima Kemala Montena, Željka Bebeke i Duška Kuliša koji su publiku pripremili za nastup zasigurno dvije najveće sarajevske zvijezde Hanku Paldum i Halida Bešlića koji su svojim hitovima „Zelene oči“ i „Miljacka“ digli publiku na noge, a koja je zajedno s njima otpjevala sve pjesme. Na kraju koncerta su svi izvođači otpjevali „Kad ja pođoh na Bentbašu“.

Moramo naglasiti da ovaj koncert predstavlja obnovu suradnje između HTV-a, FTV-a i BHT1 koji će ovaj glazbeno-scenski spektakl također emitirati. Posebice ističemo da je Muzička produkcija BHRT-a ustupila Narodni i Tamburaški orkestar za ovu prigodu koji su pratili poznate soliste bosanskohercegovačke estrade.

Frano Milić

Ugledni gosti

NAPRETKOV SVEČANI BOŽIĆNI KONCERT ODUŠEVIO PUBLIKU

U prepunoj dvorani Narodnog pozorišta u Sarajevu sinoć je u organizaciji HKD „Napredak“ i suorganizaciji Veleposlanstva Republike Slovenije, Sarajevske filharmonije i Narodnog pozorišta, održan tradicionalni *Napretkov svečani božićni koncert*. Virtuoznost, svečarska atmosfera te vrhunske izvedbe božićnih pjesama oduševile su posjetitelje koncerta.

Uz pratnju simfonijskog orkestra Sarajevske filharmonije i uz ravnanje Mate Bekavca, ujedno jednog od svjetskih virtuozna na klarinetu, nastupili su: Marta Močnik (sopran), Mate Bekavac (klarinet), Aco Bišćević (kontra tenor, čembalo) i Armando Puklavec, (bariton).

Marta Močnik izvela je vrlo zahtjevne Mozartove koncertne arije poput *Ch'io mi scordi di te? – non temer amato bene* te *Et incarnatus est*. Marta je magistrica solo pjevanja te dobitnica mnogih nagrada za najbolje solo izvedbe.

Aco Bišćević je izveo Mozartovu ariju iz Čarobne frule *Dies Bildnis isst bezaubernd schön* i Rossinijevu *Ah! – Segnar in vano io tento*. Aco je dobitnik Prešernove nagrade za studente, jedne od najvećih nagrada u Sloveniji za solo pjevanje.

Armando Puklavec, prvak Sarajevske opere i dobitnik brojnih nagrada na međunarodnim pjevačkim natjecanjima, je izveo pučke božićne pjesme *Vesjelje ti navješćujem* i *Radujte se narodi*.

Budući je suorganizator koncerta bilo i veleposlanstvo Republike Slovenije, izvedene su i dvije božićne pjesme na slovenskom: *Tiha zemlja* i *Božićna noć* u interpretaciji Marte Močnik i Ace Bišćevića.

Dirigent Mate Bekavac osim ravnanja Simfonijskim orkestrom Sarajevske filharmonije, izveo je dva djela na klarinetu u svojoj virtuoznoj interpretaciji:

G. Rossini *Introdukcija*, tema i varijacije i poznatu *Amazing Grace*.

Na kraju koncerta svi izvođači otpjevali su zajedno na slovenskom i hrvatskom *Tihu noć*. Kao i svake godine na koncertu je nazočio velik broj osoba iz jav-

nog, političkog i vjerskog života. Sav prihod od koncerta namijenjen je *Napretkovoj* Zakladi za Sveučilište i stipendiranje.

Frano Milić

Nastup Marte Močnik

Aco Bišćević

Izložba slika udruženja likovnih umjetnika Tuzlanskog kantona

Udruženje likovnih umjetnika Tuzlanskog kantona upriličilo je već tradicionalnu kolektivnu izložbu slika uoči dana Državnosti BiH. Tuzlanskoj publici, ljubiteljima likovne umjetnosti predstavilo se 50 autora iz Tuzlanskog kantona, a postavljeno je preko stotinu radova. Radi se o crtežima, skulpturama, slikama na kojima je prisutna velika raznovrsnost u motivima. Izložbu su otvorili akademski slikar Vinko Lamešić i

ventivnom. „Umjetnička djela Udruženja likovnih umjetnika omogućila su posjetiteljima optimalan doživljaj koji je posredovao spektar bogatog kolorita i raznolike imaginacije. Veliki broj autora realizirao je djela u izravnom kontaktu s prirodom i neposrednom percepcijom viđenog. Slikarske vizure mnogobrojnih autora kreću se u rasponu od čvrstog figurativnog uporišta, metaforičkih svjedočanstava do svođenja

mr. Maja Hrvanović, članovi žirija mr. Emina Begović, akademski slikar Hari Ejubović, te tajnik žirija Husref Bato Mulaosmanović. Oni su donijeli jednoglasnu odluku o dodjeli prve tri nagrade povodom kolektivne izložbe ULU 2010. Prva je nagrada pripala likovnom umjetniku Zoranu Kovačeviću, druga nagrada pripala je likovnom umjetniku Mirsadu Krkaliću, dok je treća nagrada dodijeljena umjetniku Seadu Hodžiću iz Lukavca. „Godinama se bavim likovnom umjetnošću, od osnivanja sam u ULU TK. Drago mi je što je stručni žiri odlučio da prva nagrada pripadne meni. Radim u slikarskim smjerovima realizam i surealizam, međutim prvi put sada sam koristio crveni filter. Ove godine se osjećam tako, pa sam tako i uradio, znači samo osjećaj je prevladao“, rekao je Zoran Kovačević.

Udruženje likovnih umjetnika TK nastalo je 1996. godine i okuplja veliki broj umjetnika Tuzlanske županije. Kroz svoj rad već godinama uspjevaju, da s nesmanjenim intezitetom, održavaju dinamiku izlagačke djelatnosti i veoma kvalitetnih i angažiranih izvangalerijskih aktivnosti. Neposustajanje u aktivnostima bavljenja kulturnom baštinom, ekologijom, urbanim kontekstom sredina u kojima djeluje, pokazalo je određenu zrelost udruženja kako po odabiru problema oko kojeg se angažira tako i po krajnjim dosegima akcija koje animiraju. Izložbe Udruženja se održavaju dva puta godišnje. Od ove godine po prvi puta udruženje likovnih umjetnika dodjeljuje i specijalnu nagradu članova Udruženja. Ona je ove godine pripala istaknutom tuzlanskom umjetniku Vinku Lamešiću.

M. N.

Akademik Mandžić s nagrađenim slikarima

akademik Enver Mandžić. Likovna umjetnica i magistrica likovne umjetnosti Maja Hrvanović osvrnula se na ovu vrijednu izložbu nazvavši je kreativnom i in-

forme na fragment“, kazala je Maja Hrvanović. I ove godine kao i prethodnih Udruženje likovnih umjetnika formiralo je stručni žiri u sastavu predsjednica

Osnovni smisao života je ljubav. Ta ljubav pretpostavlja neprestano iznalaženje samog sebe, življenje i za druge i drugačije, davanje i darivanje. Samo ljubav prema Bogu čini čovjeka dobrim, plemenitim i boljim. U radosti i iščekivanju najradosnijeg kršćanskog blagdana, u ovom vremenu darivanja, želim da dragi Bog daruje i unese radost i svjetlost u svaki dom, da se najmlađi obraduju darovima, da mladi svoje korake vrijedno usmjere u pravcu mira i pravde, da roditelji mirnije i spokojnije spavaju, da stariji i iznemogli budu obradovani posjetom svojih dugo i željno iščekivanih, da se umorni odmore, bolesni ozdrave, izgubljeni pronađu, a svi mi zajedno RADUJEMO BOŽIĆU.

SRETAN I BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ!

*Ministrica pravosuđa i uprave TK
JASMINKA MIJATOVIĆ*

„ČETVORICA“ U GALERIJU PORTRETA

Izložba slika pod nazivom „Četvorica“ mladih umjetnika Akademije likovnih umjetnosti na Širokom Brijegu, nedavno je postavljena u Međunarodnoj galeriji portreta u Tuzli. Riječ je o četvorici mladih autora koji dolaze iz naše zemlje i Hrvatske. Ivan Perak je iz Dubrovnika, Trpimir Grgić je iz Čapljine, Željko Koren iz Mostara i naš mladi tuzlanski slikar Aleksandar Marković. Izložbu su zajedno organizirali galerija Collegium Atristicum iz Sarajeva i Međunarodna galerija

koliko samostalnih. Zajedničko za sve njih je da su svi završili Akademiju likovnih umjetnosti na Širokom Brijegu, na slikarskom odjelu u klasi profesora Antuna Borisa Švaljeka.

Mladalači duh, ali i različite ideje proizvele su zanimljiva slikarska djela, pa su svi oni koji su unatoč lošem vremenu na samom otvaranju izložbe ipak došli, sa sigurnošću mogli uživati. Trpimir Grgić kaže da mu se dopada naš grad i Galerija i da se nada da

Vojislav Vujanović, poznati likovni kritičar o ovim mladim umjetnicima i njihovim slikama između ostalog je zapisao: „Ove umjetnike odlikuje živi kolorizam, kompoziciona razigranost, vizualna spektakularnost i dinamizam odnosa elemenata, ugrađenih u sliku. Bojena osebnost jeste ona materijalna supstanca od koje ovi umjetnici grade svoj rječnik. Trpimir Grgić je, čini se, u tom prostoru, najdinamičniji. On boju nanosi širokim potezom, ali u mjeri kojom taj potez postaje određena ritmička dionica. Slika Željka Korena je zagonetnija od Grgićeve, zatvorena u svome strukturiranju, priklonjena narativnom i metaforičnosti je zamijenio prizivom simboličkog. Aleksandar Marković svoju sliku svodi u bitno drugačiju likovnu sintaksu. Ono sa čime se suočavamo mogli bismo nazvati poemom razvedenom u nekoliko sekvenci. Ivan Perak je iz Dubrovnika. Osnovna boja je – plava, boja njegovog rodnog ambijenta koja sadrži u sebi izvjesnu skalu gradacije, od tamnih zona u donjem sloju slike od izvjesne otvorenosti u gornjim zonama. U čitavom tom kolopletu procesa i ideja, prepoznajemo umjetnikovo životno stanište, Dubrovnik.“

Ne izdvajajući ni jednog od njih četvorice, ne mogu ne reći da je ipak razgovor sa „našim“ Aleksandrom Markovićem ipak nekako poseban. O izložbi koja je postavljena u Acinom rodnom gradu on kaže: „Svi dolazimo iz različitih krajeva i podneblja, pa tako da svatko nosi nešto svoje pa su i tema ovih djela veoma različite. Tema mojih radova je opet čovjek, nje-

Zadovoljni posjetitelji...

portreta Tuzla. Izložba je bila izvanredna prilika za sve posjetitelje i ljubitelje likovne umjetnosti da na jednom mjestu vide više od pedesetak radova, različitih formata, tehnika i naravno osobnog izričaja svakog autora ponaosob. Činjenica da ova četvorica mladih umjetnika zajedno izlažu nije puka slučajnost. Naime, sve njih povezuje Likovna akademija na Širokom Brijegu i njihovo međusobno prijateljstvo. Čitajući katalog priređen za ovu izložbu bila sam pozitivno iznenađena činjenicom kako se radi o mladim i perspektivnim umjetnicima pa ovaj tekst služi da se u njemu nađu i „redci“ koji se odnose na njihove, već sada, zavidne biografije.

Ivan Perak rođen je 11. prosinca 1983. godine u Dubrovniku. Godine 2002. završava Srednju školu „Luka Sorkočević“ u Dubrovniku, te je iste godine upisao Akademiju likovnih umjetnosti na Širokom Brijegu. Godine 2009. završava poslijediplomski studij „Ars Sacra“, također u Širokom Brijegu. Trpimir Grgić rođen je 29.12.1983. godine u Čapljini. Član je ULU-BIH od 2010. godine i sudionik je brojnih likovnih kolonija. Željko Koren rođen je 27.07.1983. godine u Mostaru. I on je 2009. godine završio poslijediplomski studij „Ars Sacra“ pod vodstvom profesora Ante Kajinića. Izlagao je na tri samostalne i jedanaest skupnih izložbi. Aleksandar Marković rođen je 15.04.1987. godine u Tuzli. Opću gimnaziju KŠC „Sveti Franjo“ završio je 2005. godine. Trenutno je na poslijediplomskom doktorskom studiju za slikarstvo „Ars Sacra“ na ALU Široki Brijeg Sveučilišta u Mostaru. Do sada je imao preko dvadeset skupnih izložbi, te ne-

će ponovno izlagati u Tuzli. O svojim djelima nam je kazao: „Predstavio sam se sa dvanaest velikih radova i nekoliko djela manjih formata. Veći broj radova su akrili na platnu, dok je njih nekoliko nastalo u kombiniranoj tehnici. Ovo su moji najnoviji radovi nastali u

... mogli su uživati u koloritu mladih umjetnika

protekloj godini i nadam se da će ovu izložbu nakon Viskokog i Tuzle imati priliku vidjeti i u nekim drugim gradovima“. Ivan Perak dolazi iz Dubrovnika i na izložbi se predstavio sa jedanaest radova iz ciklusa nazvanog „Libertas“ ili „Brodovi“. „Dolazim iz Dalmacije i ona je glavno polazište mojih slika. Radovi su rađeni u kombiniranoj tehnici“, kazao je Perak i dodao da je prije dvije godine bio sudionik Međunarodne likovne kolonije u Breškama i već tada bio oduševljen organizacijom Kolonije, našim gradom, ali i ljudima.

gove kretnje u današnjem vremenu, a radovi su nastali u protekle dvije godine.“

Ugodan je osjećaj biti sudionikom jedne ovakve izložbe, a to je dokaz da je i Međunarodna galerija portreta otvorila vrata mladim umjetnicima. Ostaje nam da vjerujemo da ćemo i u budućnosti, kao što je to bilo i do sada, imati priliku vidjeti još neke zanimljive postavke. I prije svega podržati one mlade umjetnike koji su rođeni u našem gradu.

Irena Madžarević

Razglednice pišu povijest Bosne i Hercegovine

Monografija „Pozdrav iz Bosne i Hercegovine“ polovinom prosinca promovirana je u Međunarodnoj galeriji portreta Tuzla. Autor ove monografije koja je i svojevrsni povijesni zapis je Magbul Škoro, po zanimanju politolog, dugogodišnji novinar, a danas inspektor MUP-a Sarajevske županije. U Monografiji se

selo, naselje s pokojom kućom, sve što je iz razdoblja Austro – Ugarske sačuvano, nalazi se u ovoj vrijednoj monografiji u kojoj kroz stare razglednice i odgovorajuća objašnjenja novi naraštaji na vrlo zanimljiv način mogu upoznati prošlost zemlje u kojoj su rođeni“, rekao je Magbul Škoro. Ako autora monografije pitate zašto

koliko se prijašnjih godina više polagalo na estetiku u arhitekturi“, rekao je Imamović. „Promocijom sam došao do posebnog značaja ove monografije, a to je podsjećanje da je potrebno obnoviti najznačajnije objekte iz povijesti arhitekture Tuzle, a koji su slijeganjem ili nebrigom srušeni, pretežno, nakon Drugog svjetskog rata. Monografija je zaista nešto istinski dragocjeno što s ponosom možemo staviti u naše biblioteke“, smatra načelnik Imamović.

O knjizi je govorio i akademik Enver Mandžić. „Ovo je izvanredna, lijepa, sadržajna, vrijedna knjiga sjećanja i prošlosti nastala nakon mnogo odricanja, putovanja, razgovora. Ljubav i strast kolekcionara ovom knjigom europsku BiH je otrgla od zaborava“, rekao je između ostalog akademik Enver Mandžić. „To je razdoblje zlatnog doba razglednica koje je iza nas, ali u ovoj knjizi su sačuvani najljepši primjerci“, dodao je Mandžić. Monografija sadrži jako puno povijesnih dokumenata koji su vezani za tadašnje područje i period, od administrativne podjele do onoga što je bilo državno obilježje. „Zanimljivo je da su tadašnje poštanske markice izdavane s natpisom BiH, a ne s austrijskom oznakom i to su bili motivi koji su obilježavali najljepše markice na ovim prostorima“, primijetio je Mandžić.

Monografija sadrži 3.700 osobnih imena i geografskih pojmova, tako da je autor s pravom naziva enciklopedijom. Nakon uspješnog izdanja monografije „Pozdrav iz Sarajeva“ koja je sadržala više od 2500

Imamović, Škoro i Mandžić

nalazi preko 2000 razglednica iz svih krajeva BiH koje je autor skupljao posljednjih trideset godina. To je bila jedna vrsta njegovog hobija, a nakon toliko godina svoju kolekciju odlučio je ukoriti. Knjiga nosi naslov „Pozdrav iz BiH“, jer na velikom broju razglednica i piše pozdrav iz Bosne, ili njenih gradova. Većina razglednica u Monografiji je iz Austro- Ugarskog razdoblja, a na njima su prikazani objekti, ljudi, pejzaži i običaji u periodu od 1878. do 1918. godine. Osim živopisnih razglednica koje je Škoro sakupljao nekoliko desetljeća, u monografiji se mogu naći podaci iz popisa stanovništva iz Austro - Ugarske i obuhvaća oko 4.000 geografskih pojmova te opširne statističke podatke iz kotara iz kojih se BiH u to vrijeme sastojala. Magbul Škoro je tijekom trideset godina vrijednog prikupljanja razglednica svaki put odlazio u određeni bosanskohercegovački grad s razglednice, razgovarao s ljudima i provjeravao podatke o tom mjestu. „Polazište knjige je popis stanovništva iz 1879. godine, prvi moderniji popis u Europi, te sam izdvojio šest elemenata, kuće, stanove, dobnu strukturu, muškarce, žene i vjersku pripadnost. Monografija sadrži sva registrirana mjesta BiH sa pomenutim podacima koja se sasvim lako mogu uspoređivati sa periodima kasnije. To je jedno veliko bogatstvo, na taj način ljudi mogu vidjeti gdje i kako su im izgledala rodna mjesta“, kazao je autor Škoro. Zato svaka razglednica u monografiji ima i popratni tekst koji svakom građaninu može biti i prava spona za upoznavanje svoje zemlje. „Svaki grad, manje mjesto,

je baš Tuzla na naslovnici, odgovorit će vam da jedini razlog za to je što grad na zrn soli je primjer one BiH kakva je ona u svojoj biti, multinacionalna i multikulturalna. „Jedino je razglednica iz Tuzle na kojoj su vjer-

Publika u Galeriji portreta

ski objekti različitih konfesija, razglednica stara više od sto godina koja govori o Tuzli kakva je i danas, iz koje pozdravljaju ljudi svih vjera i nacija“, kaže autor.

Ova konstatacija i prva razglednica s naslovnice posebice su se dojmila tuzlanskog načelnika Imamovića koji je autoru čestitao na jednoj ovakvoj ideji kroz koju je na vrlo jednostavan način opisao značajan dio povijesti BiH. „Oduševljen sam monografijom i dok sam listao monografiju i sam sam dosta toga novog saznao. Istovremeno sam i jako tužan jer tek sad vidim

razglednica Sarajeva iz Austrougarskog doba, te njenog drugog proširenog izdanja, „Pozdrav iz Bosne i Hercegovine“ je treće Škorino djelo iz kojeg ovaj strastveni sakupljač kroz razglednice i kratka tumačenja uz svaku od njih na slikovit način govori o prošlosti BiH. Poručuje svima, bez obzira na struku, ako imaju želju pisati neka pišu, neka ostanu zapisano i o brici, obučaru nekog grada, a posebno osnivačima gradova o kojima gotovo da ne postoji pisani tragovi.

M. N.

Skok preko kože nakon 20 godina

Tuzlanska rudarska tradicija je toliko jaka da se čak ni stari običaji koje je netko pokušao izbrisati ipak ne mogu trgnuti od zaborava. Oni nešto stariji pamte kako se prije nešto više od dva desetljeća u gradu na zrn soli proslavljao 21. prosinac – Dan rudara. Jedna

folklornih društava, tražili „bruc majora“ u obližnjim ugostiteljskim objektima.

Nakon što su pronašli bruc majstora, on je kojim zajedno sa svim građanima otišao na Trg Slobode gdje se odvijala ceremonija „Skoka preko kože“.

od stalnih manifestacija koja se na ovaj dan uvijek događala bila je „Skok preko kože“, koja se nakon puna dva desetljeća ponovno vratila i tako očuvala rudarsku tradiciju. Za vraćanje i njegovanje te tradicije zaslužni su Općina Tuzla i Rudarsko geološko građevinski fakultet Univerziteta u Tuzli.

„Skok preko kože“ nekada je bio uvjet da bručoši Rudarsko geološko građevinskog fakulteta preskaču kožu i stupaju u ovo časno zanimanje. Skok preko kože simbolizira čin fizičke spremnosti i pripadnosti rudarskom pozivu, što su nekada davno mladi rudari potvrđivali preskakanjem preko rudarskog okna. „Željeli smo podsjetiti na ovaj događaj koji je potresao svoje vrijeme čitav europski kontinent. Također, željeli smo ukazati poštovanje rudarima u rudarskoj Tuzli i želimo obnoviti nekada tradicionalnu manifestaciju uz koju smo odrastali „Skok preko kože“ po kojoj su poznati rudari u cijelom svijetu“, kazao je načelnik općine Tuzla Jasmin Imamović. „Jako je važno da ljudi shvate povijesni značaj Husinske bune. Dovoljna je distanca od 90 godina i važno je ljude podsjetiti, jer su se tada svi zajedno branili od diktature“, dodao je načelnik Imamović.

Nekada su rudari nosili kožne pregače te od toga je i sam naziv manifestacije „Skok preko kože“. Bruc major – iskusen je i cijenjen rudar kojeg mlade kolege ponizno mole da ih povede na mjesto skoka, on prvo negoduje jer se boji da ne izgubi ugled kojeg uživa kod iskusnih rudara, ali na kraju ipak pristaje. Cijeli defile kroz grad Tuzlu koji je okupio 400 sudionika i više tisuća građana održavao se cijeli dan 19. prosinca. Točno u 12 sati povorka je na čelu s limenom glazbom i kočijama krenula prema spomenicima Meše i Ismeta, gdje su bručoši, dok traje nastup

sini nadnica od strane Vlade sudjelovalo je 7.000 rudara na čelu sa Mitrom Trifunovićem Učom. Manifestacija „Skok preko kože“ obilježava se širom Europe dugi niz godina i sve što je vezano za rudarsku nauku i oblast. Nadam se da ćemo nastaviti sa obilježavanjem ove tradicije koja je bila značajna i koja može dati jednu novu smjernicu u tradicionalnom i turističkom osvrtnu na rudarstvo“, kazao je dekan RGGF-a Tuzla Kemal Gutić.

U ovogodišnjem „Skoku preko kože“ sudjelovalo je sedam kulturno umjetničkih društava: Bosna, Zvonko Cerić, Husino, Lipnica, Šićki Brod, Dobrnja i Panonija. Izložba posvećena Husinskoj buni na kojoj su izloženi svi događaji vezani za Husinsku buni biće sadržani u dokumentima i eksponatima, a predstavljena je u Međunarodnoj galeriji portreta Tuzla. Održan je i znanstveni skup u povodu 90 godina na temu „90 godina od Husinske bune“ na kojem su, među ostalima, svoje stručno viđenje dali povijesničari koji se bave proučavanjem XX stoljeća. Također svečana akademija kao i polaganje cvijeća ispred spomenika Husinom rudaru u Kreki, još su neki od događaja koje je Općina Tuzla upriličila povodom 21. prosinca.

M. N.

Nesreća je kad ti sreća kuca na vrata, a ti nisi kod kuće

Senada Šahbegović - komentirala je na Facebook-u (FB), jednu pjesmu **Dan je GAŠPAR-ĐOKIĆ**, iz Sarajeva, objavljenu na portalu *internovine.com*: „...Pa me na tren, barem, dodime osjećaj/Kako sam nekome na ovom svijetu korisna.“ Danja zna svojom pjesničkom dušom dodirnuti one osnovne ljudske emocije, koje od svakog čovjeka prave ono što on u suštini i jeste. Čovjeka koji mora spoznati da je suština njegovog postojanja upravo ovo gore što je napisala. Zato je užitivanje čitati njene pjesme.

Oni koji poznaju poetesu **Gašpar-Đokić** sigurno će se složiti sa **Senadinim** zaključkom, a i ovo je dokaz da su pjesnici i poezija ipak čudo. Osobito za one koji pravu dušu imaju i poetske poruke razumiju.

Azir Sejo Ahmetović - (FB): „Nesreća je kad ti sreća kuca na vrata, a ti nisi kod kuće!“

To je i nesreća i baksuzluk.

„Lajce dobilo Zavičajnu etno zbirku,“ glasilo je jedan nedavni novinski naslov. Nije loše, ali bi još bolje bilo da je u ovaj grad stigla kakva ino-donacija od nekoliko stotina do milijun eura.

„Investitori iz inozemstva misle samo na svoju zaradu,“ poruka je prepisana iz dnevnih novina. Svako drugo i drugačije očekivanje je više nego naivno.

Ante Todorčić, član uprave Agrokora, jednog od najvećih investitora u BiH, smatra da su ključevi gospodarskog oporavka regije nove investicije. „Ova regija ne može dalje bez investicija i pokretanja razvoja. Ključni sektori u kojima regija ima potencijala za to su definitivno turizam, poljoprivreda, energetika, investiranje u infrastrukturu, vodu, te drvnu industriju“, kazao je Todorčić.

Znači BiH ima pristojne šanse, ali ih treba što brže iskoristiti.

Aleksandar Blagojević - poručio je na Facebook-u (FB-u): „Život je borba, a ne berba.“ Istina...

Na jednom mezarju u BiH dio epitafa, glasi: „Liljani- nek vječno stoje/i podsjećaju strance/na plemenitost i veličinu zemlje moje!“ Očito, autor epitafa nije znao kako liljani nisu ekskluzivno bosanskoher-

cegovački, a ni bošnjački zaštitni znak. Ima ih na stećcima u BiH, ali i na grbovima brojnih zapadno-europskih plemića.

Betty Nakić - (FB): „Idem do apoteke da kupim kilo karaktera, da bih mogla ostaviti cigarete.“

Uh, dobro bi bilo kada bi se ti i takvi karakteri mogli kupiti. Ali, što na to kažu proizvođači, prerađivači, preprodavači duhana, duvana, cigara i cigareta.

Tuzlanski poeta **Mario Vranješ** - (FB): „Najbolji način da stekneš mnogo neprijatelja, kao i da izgubiš dosta prijatelja, jeste da tražiš i govoriš istinu.“

Velika istina, jer istina najčešće boli, a slatke laži, na žalost, mnogima prijaju.

Senada Šahbegović - (FB): „Tuzla je i bila i ostala lijep grad. I danas u njoj žive ljudi koji svoju ljubav ugrađuju u nevidljive temelje onoga što je čini tako posebnom. Malo je gradova u Bosni, koji su zbog svih dešavanja na ovim hudim balkanskim prostorima, uspjeli zadržati tu ljudsku toplinu, kao Tuzia. Da je bilo lako, nije, ali eto ipak smo uspjeli.“

Istina, ali to treba održati i dograđivati, jer često je uspjeh i rezultat lakše postići i dostići nego ga održati.

Admir Fakić - Facebook - (FB): „Trebali bi pokušati kloniti se mržnje. Mržnja je kao kiselina. Izjeda onoga tko mrzi. Jer kažemo: Ljubav oplemenjuje dušu. Ona mržnja nagrizi i uništava dušu.“

Na Admirove poruke ne treba ništa dodavati, a ni slučajno oduzimati, jer je sve pametno i poučno poručeno.

Negdašnji tuzlanski novinar i ljubitelj književnosti **Zlatka Dukića, Nedeljko Višnjić** - (FB): „Moja nova zavičajna pjesma: „Na obalama (rijeka) Ohajo,“ Olivia Newton John - Banks of the Ohio.“

Neka nove pjesme i novog obitavališta, ali pravi zavičaj je samo jedan i jedini, a za nadati se kako legendarni Nedo nije zaboravio Tuzlu i pjesme: „Donju Tuzlu opasala guja“ i „Pod Tuzlom se zeleni meraja.“

P.S. Očekuje se odgovor!?

Često citirani njemački novinar **Udo Ulfkotte**, posebno poznat po svojim oštrim kritikama islama, je

iznio svoje stavove oko problema integracije u kojima je opisao do čega to može dovesti. „Ono što ja mislim jeste da muslimani imaju u ovom svijetu mjesto za život i mjesto za svoju kulturu. Također, postoji i mjesto za evropsku i zapadnu kulturu. Ipak, ne vjerujem da oni mogu živjeti zajedno u miru. Danas se dešava sukob ne samo civilizacija i religija već i ideologija. Takav je bio i slučaj između npr. komunizma i kapitalizma. Ovi današnji sukobi dešavaju se zato što je islam ideologija. Uvjerem sam da islam neće dobiti bitku“, kazao je Ulfkotte.

Na svu sreću pa se citiran izjava ne može odnositi na istočni i zapadni dio BiH; ali postoji i ona narodna „Nikad ne reci, nikad!“

„Više strogoće prema Srbiji,“ glasila je jedna poruka iz Europske unije pretočena u novinski naslov.

Čvrsta ruka i više strogoće potrebno je političarima iz svih kneževina, nahija i banovina nastalih raspadom bivše Jugoslavije.

„Pojam novinarstvo podrazumijeva sve štampane, elektronske i digitalne medije preko kojih se prenose aktualna dešavanja. Danas ne možemo zamisliti dan bez medija,“ sadržaj je jedne od skorašnjih elektro-medijskih poruka.

Druga rečenica je ipak pretjerivanje i slika novinarske narcisoidnosti. U životima svih nas puno je važnijih i prećih potreba od medija.

Tuzlanski novinar **Đuro Škondrić**, - na FB-u je napisao i poručio: „NA POMOLU JE „CRVENO - ZELENA“ KOALICIJA SDP - SDA“ (Nije više na pomolu, već je ugovorena, još samo da se okoknaču otimačine za ministarske fotelje - op. N. J. I.). Predlažem idejno rješenje amblema (logotip Heineken piva) ovog saveza i parolu: „Bolje pivo u ruci, nego viski na grani.“

Očito, nije legendarni i vispreni Đurašin uludo i u prazno nakupio godine rada i života.

Bivši visoki predstavnik u BiH **Paddy Ashdown** ostaje pri tvrdnji da je u BiH neophodno snažnije međunarodno angažiranje. Ne pamti se da je ista pametnije i produktivnije progovorio za Bosnu i Hercegovinu.

Krivo (o) gledao; Nikola J. IVANOVIĆ

Pas umjesto djeteta?!

Ponedjeljak. Jutro. Prva kava i listanje dnevnog tiska. Na svim naslovniciama vijesti iz Australije da je jedan mladić oženio psa. Vijest je čak izdvojena među značajnijim događajima, a dobar dio teksta posvećen je ovoj

senzaciji. Sva u čudu spuštam šalicu kave na stol i gledam u sliku na kojoj na izgled naočito i lijep mladić ljubi psa. Čak mu stavlja i narukvicu na prednju nogu koja simbolizira prsten i njihovo zajedništvo. Pas je imao i bijeli ogrtač tako da je podsjećao na njegovu mladu koju je doveo pred matičara. Koliko god čudno zvučao ovaj čin, ipak to je stvarna slika izopačenog društva čije smo žrtve. Više nemamo priliku za promicanje i življenje istinskih vrijednosti, a čak i vjerovanje u Boga i življenje vjere danas se ljudima ponovno osporava. Brak i život s psom, uz svo poštovanje prema životinjama, podsjećaju me na život u kojem je čovjek osuđen biti sam, život u kojem osamljeni čovjek kroči životnim stazama bez bilo kakvog putokaza i oslonca. Na žalost sve je više bračnih zajednica, posebice na zapadu gdje su psi i mačke zamijenili djecu. No, ne trebamo misliti da su to samo običaji Zapada. To je samo jedan od običaja modernog doba kojeg i sami prihvaćamo pa i živimo. Dok sam i dalje ispijala kavu, ujedno sam se nastavila i čuditi. I baš kroz prozor kafića u kojem suprug i ja ispijamo jutarnje kave zajedno ugledamo lijepu mladu damu, tridesetih godina s psom u parku. S njim trči, tepa mu, grli ga i provodi cijelo jedno jutro. Pitam se, ne bi li sada u tom parku s njom trebao biti njezin partner, dijete i taj pas. Koje samo riječi ljubavi i razdragosti izražene prema tom psu. Pita li se koliko je takvih riječi danas sačuvala za čovjeka, prijatelja, susjeda ili je i ona prema ljudima mrzovoljna i ograničena. Pas je oduvijek bio omiljena životinja brojnih generacija. Pa čak i danas ne možete proći ni pored jednog dvorišta, a da u njemu nema psa.

No, pas je uvijek imao svoju kuću i svoj red. Njegov dom bio je u dvorištu, s njim se igralo i bili su oduvijek vjerni čuvari domova. Danas - slika sasvim drugačija. Pas ima svoju sobu, jede posebnu hranu i tretiran je kao dijete. Za nekoliko godina jedno od pitanja i zakona koji će se donositi širom svijeta zasigurno će biti i legalizacija brakova sa životinjama. Jer tako su isto zaživjeli i istospolni brakovi. Dok smo se do prije samo dvadesetak godina čudili istospolnim vezama danas živimo u društvu istospolnih brakova i tradicija.

Nedavno sam posjetila jednu baku i djeda. Djeca su im u Americi. Žive za ljetne dane i gosišnje odmoro kada će im djeca doći. Žive i za dan kada će ih djeca obradovati vijesću da će dobiti unuke. Nakon niza go-

dina iščekivanja sada već žive u sumnji da će to i doživjeti. Sa sjetom mi pričaju o svom životu, kada ih je u jednoj obitelji bilo po sedmero. Djed je imao čak devetero braće i sestara. Kaže, ništa ljepše od zajedničkog ručka, zajedničkog Božića i takvog života. Danas oni i baka sami, rijetko im tko pokuca na vrata, a dječja graja njihovih unuka tek je pusta želja. Djeca su jako uspješna, i neka su. Ponosni su djed i baka na njih. Bilježe izvanredne rezultate kao profesori na američkim fakultetima. Ali djed i baka znaju, da svaki dan kada se vrate doma s posla, bivaju sami u svoja četiri zida. A ima li išta gore od samoće?!

Imati obitelj zato i jeste danas svetinja i blagoslov s neba. Hrabri su oni koji danas kroče u bračne zajednice, a još hrabriji oni koji bez straha danas imaju po troje djece. Danas je ovo hrabrost, a prije pedeset i manje godina bila je hrabrost doći do tridesete godine i ne zasnovati obitelj. Obitelj je čovjeku nekada davala ugled. Samo obiteljski čovjek bio je iznimno cijenjen. Iako se živjelo dosta oskudnije pojam krize obitelji je bio nezamisliv.

Iako dolazim iz svijeta medija i iako sam svakodnevno involvirana u ovom poslu, svjedočim i priznajem da su mediji krivci za brojne negativne pojave u društvu. Počevši od promicije braka čovjeka s psom, pojedini mediji se tako počinju svrstavati u senzacionalističke rušitelje istinskih vrijednosti.

Ali zato imam priliku odabrati što čitati i koje stranice odmah okrenuti. Imam priliku umjesto čitanja prvo horoskopa i vijesti s estrade čitati ono što će doprinijeti mom još boljem intelektualnom razvoju i dati mi poticaj da ovaj i svaki drugi Božić te vrijednosti uvodim kao običajne. I dok u dnevnom tisku tako ovog ponedjeljka nemam što pročitati, ponovno ispijam kavu i posežem za torbom u kojoj su mi recepti suhih kolačića. Planiram što praviti, kako uljepšati božićni stol i kako oduševiti svoje najmilije. Znam, da će našim roditeljima najviše značiti naš osjećaj sreće i zajedništva. I ja nisam mogla odoljeti nekim modernim božićnim običajima pa sam pobornik da na stolu mora biti što više suhih kolačića i pokoji dar za najbliže. Bor i jaslice moraju biti što ljepše nakićeni i osvijetljeni. Ni na prozorima ne smije nedostajati svjetlucavih sijalica. Ali sve to u zajedništvu s obitelji, jer i kićenje nas okuplja, dijelimo ideje, a pravljene kolače širi onaj lijepi ugodni miris našeg doma da će i ovaj Božić biti onakav o kakvom sam oduvijek sanjala. Dragi moji čitatelji i vi sami imate priliku izabrati.

Ja Vam usitnu želim pun obiteljski stol s vašim najmilijima, što više lijepih vijesti, ali iznad svega ljubavi i zdravlja. Čestit Božić i uspješna Nova 2011. godina.

Maja Nikolić

auto-moto-centar Viba 035 396 002

SX4 4X4 25.700 KM

do registracije

bilo kuda, može svuda

GRAĐEVINARSTVO
PROIZVODNJA
TRGOVINA

LUCIANA

Adresa: Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel/fax: ++387 35 553 454, 553 453

E-mail: luciana@bih.net.ba
www.luciana.ba

Pisma i grafijska stremljenja u predpreporodno vrijeme

Hrvati su u svojoj povijesti upotrebljavali tri pisma. Do polovice su 12. stoljeća u čakavsko-staroslavenskom sklopu upotrebljavala se glagoljica, a od tog vremena uz nju još i ćirilica koja se proširila u današnjoj srednjoj i južnoj Dalmaciji s dubrovačkim krajem, u današnjoj zapadnoj Hercegovini, u Bosni i Slavoniji. Ćirilica koja je došla iz Srbije, Zahumlja i Duklje razvila se pod glagoljskim, ali i latiničkim, utjecajem u posebnu vrstu ćirilice, zapadnoga tipa. Međutim, ni jedno ni drugo pismo nije u Hrvata moglo prevladati u konačnici zbog povijesne povezanosti s europskim zemljama koje se redom koriste latiničnim pismom.

Hrvati su pisali trima pismenima

U 14. stoljeću javlja se latinica. Dosad najstariji poznati tekstovi na hrvatskom jeziku pisani latinicom jesu *Red i zakon sestara dominikanki u Zadru* iz 1345. i *Šibenska molitva*, također iz 14. stoljeća. Ipak, latinica se potpuno i nepovratno usvaja tek potkraj 15. stoljeća.

Preuzimanjem latinice kao općega hrvatskog pisma nastale su i nemale poteškoće jer se ona dosta teško prilagođavala fonološkom sustavu našega jezika. Sliku toga stanja dao je Maretić u *Istoriji hrvatskoga pravopisa latinskijem slovima* iz 1889. Maretić prikazuje svu šarolikost tadašnjega latiničnog pisma napominjući kako se, primjerice, č pisalo na 18 načina, š na 22 i sl. Ipak, tu se daju razlučiti pojedine grafije, karakteristične za određene pokrajine. Tomu je glavni razlog što je povijest latinične grafije u staro doba u europskih naroda u uskoj vezi s religioznom, tj. crkvenim životom, kod katolika u vezi s izgovorom latinskog jezika. Budući da se latinski na obali izgovarao pod utjecajem talijanskoga tradicionalnog izgovora, a u kopnenim krajevima pod utjecajem mađarskog, tako su se na hrvatskom jezičnom području, ovisno, dakle, o crkvenoj i političkoj pripadnosti, razvila dva osnovna sustava grafije s latinskim slovima. Tako je kajkavsko jezično područje prihvatilo i označavanje svojih glasova grafemima i načinom bilježenja paralelnih ili sličnih mađarskih glasova, npr. *sanctus - sanktuš, rosa - roža* itd. Dok se prema talijanskoj grafiji *lj* i *gn* pisalo *gl* i *gn*, prema mađarskoj je bilo *ly* i *ny*.

Pokušaji grafijske reforme

Uvjereni u štetnost takvog stanja, pojedini su pisci nastojali tu grafijsku šarolikost srediti i ujednačiti, pri čemu su neki prijedlozi bili sasvim dobri i dosljedni, ali s većim ili manjim uspjehom u praksi.

Prvi se značajniji pokušaj reforme grafije vidi u Šime Budinića, koji u kasnijem svome radu za glasove č, ċ i ž koristi grafeme slične današnjima, a najvjerojatnije pod utjecajem češke grafije. Slična rješenja donosi i Rafael Levaković koji je dijakritičke

znakove najprije dodavao glagoljskim i ćirilicnim slovima, a poslije i latiničnim, ali je njegov rad uglavnom ostao u rukopisu. Najčešće naši pisci nisu imali materijalna sredstva za izlivanje novih tiskarskih rješenja.

Otac hrvatske gramatike Bartol Kašić govori o reformi grafije 1640. godine u predgovoru *Rituali rimskomu*, spominjući da "malo ne sfak sfojim načinom služio se latinskim slovima, glasećih sad na jedan način, sada na drugi". Kašić to želi ispraviti i stvoriti pravopis prema kojem "bude imati sfako slovo sfuda jedno vazda samo glasanje, a ne sad jedno, sad i drugo". Zaslužan je Kašić za provođenje ovoga

načela u praksi, ali i za detaljno obrazloženje takvog načina pisanja. Također valja naglasiti da je, dakle, upravo Kašićeva zamisao da se piše po načelu "jedan grafem za jedan fonem", što je dva stoljeća poslije pripisivano Vuku Stefanoviću Karadžiću.

Godine 1639. Rajmund Džamanjić izdaje raspravu *Nauk za dobro pisati latinskijem slovima riječi jezika slovinskoga*, u kojoj predlaže prilično jednostavan i dosljedan sistem grafije konsonanata (dvoslovom se pišu samo glasovi č, đ, lj, nj i ž); međutim nesigurna fonetska analiza vokala i naglasaka, navela ga je na kompliciranu upotrebu akcenatskih znakova, udvostučenih konsonanata, dopuštanja nekih dubleta itd. Takok je vrijednost Džamanjićevih napora ostala samo teoretsko-analitička.

Najdalje je u pojednostavljenju latiničke grafije došao Pavao Vitezović. Nažalost, nije se očuvao nijedan

primjerak njegove latinski pisane rasprave o reformi grafije. Ipak, možemo je upoznati u njegovoj latinski pisanoj knjizi *Plorantis Croatiae saecula duo* iz godine 1703., a posebno u početnom poglavlju *Lectori benevolo salutem*. Vitezovića je osnovna misao da se svaki glas treba bilježiti uvijek istim znakom, nalazeći uzor u slavenskom pismu što su ga imali "stari Hrvati, s. Jeronim i ostali" (misleći time, po tadašnjem shvaćanju, da je sv. Jeronim autor glagoljice). Vitezović je shvatio bit glagoljice te počeo odbacivati digrame koji su se do tada koristili u hrvatskoj latinici. On predlaže č umjesto *cs*, n' umjesto *ny* ili *nj*, l' umjesto *ly* ili *lj* i sl. Vitezovića je zasluga u tome što je po dosljednom monografskom sistemu na bazi dijakritičkih znakova bio izravan preteča Gaju i Ilircima, koji su te principe usvojili i uspjeli ih oživotvoriti. Osim toga, Vitezović se zalaže za političko sjedinjenje hrvatskog sjevera i juga te predlaže ista ortografska rješenja za obje pokrajine.

Prije Gaja i Ilirskog preporoda, tj. konačnog ustajanja latinične ortografije, čemu valja posvetiti više prostora, trebalo bi spomenuti i grafijska traženja u Slavoniji. U svakom slučaju, zanimljiv je rad Amerika Pavića, koji u svom djelu *Nadodanja glavni događaja Razgovoru ugodnomu* iz 1768. u stihovima iznosi pravopisna pravila, što ih je Stjepan Vilov predložio tridesetak godina prije:

*Samo sebe C jedanput nosi
/ A tri slova seb u pomoć prosi.
Kad riču pišeš Carigrada,
/ Samo sebe ono nosi tada.
Kada sebi slovo S združiva,
/ Poblej se tada izustiva;
Tako Cselo i Csisochu pišu
/ Svi po ovom našem okolišu,
Jošter deblje ovo slove biva,
/ Cxigera kad se izustiva;
Jer se za njim slovo X postavlja,
/ Zato njega tako izreč valja.
Polutanko tad se izgovara,
/ Kad besidiš štogod od Bechara.
Jer za njime slovo H ulazi,
/ Zato tako valja da prolazi.
Drugo slovo G ime imade,
/ Od kog valja dobro svak da znade,
Na dvi ruke da se izreč ima,
/ Poznano je to mudrima svima.
Ono nosi najpri sebe samo,
/ Tu istinu u Gori imamo.
Zatim Jota u pomoć imade,
/ U Gjerme se to očito znade (...)*

Alen Matošević

ALOJZIJE STEPINAC - ČOVJEK VJERE

Nova vlast koja je došla s mirom trebala je donijeti novo doba, trebala je uspostaviti društvo bez razlikovanja jednih od drugih. Jedino se moglo očekivati da će osobe povezane sa starom vlašću biti drukčije gledane i da će odgovarati za svoju prošlost. Nadbiskup Stepinac je bio svjestan položaja Katoličke crkve i njezinih vjernika u novoj državi. Znao je da svaka vlast donosi nešto novo i da će katolici u Jugoslaviji, samo sigurni u svoje poslanje, uspjati očuvati pravi odnos prema ljudima i državi u kojoj žive. Nakon izdavanja pastirskog pisma s općih Biskupskih konferencija, mons. Stepinac ga je pročitao u katedrali, a kopiju poslao Komisiji za vjerske poslove u svih šest republika federacije. Na blagdan Svih Svetih 1945. godine, četrdeset dana nakon zajedničke poslanice ili pisma cijelog episkopata Jugoslavije, nekoliko minuta prije pontifikalne Mise u katedrali, tražili su nadbiskupa Stepinca. Razgovarali su s njim o njegovim mogućim riječima u propovijedi. Na sve im je Stepinac odgovorio kako je gotovo sav narod uz Katoličku crkvu. Rekao je, također, kako će uvijek propovijedati istinu i da mogu slušati sve što će govoriti. Dana 7. studenoga, nadbiskup se obraća kleru jednom okružnicom u kojoj izražava svoj bol što ne može slobodno vršiti svoj apostolat, sjećajući se događaja od prije nekoliko dana u Zaprešiću, kada je trebao otvoriti novu župu. Tada je bio spriječen u obavljanju svojih duhovnih poslova. U okružnici Stepinac savjetuje sve da paze na svoje riječi kako u propovijedima tako i u ispovjedničkim, kako se ne izložili krivim tumačenjima i bili optuživani za političke provokacije. Završava molbom svima, da svi mole da se strasti stišaju i da mir napokon dođe na hrvatski narod i na sve narode svijeta.

Nova država i suđenje Stepincu

U svim tim teškim okolnostima, nakon izbora 29. studenog 1945. godine, nova je Jugoslavija proglašena republikom. U nekolicini očitih pritisaka na nadbiskupa moglo se iščitati da nova vlada želi kod njega probuditi spoznaju da je samo aktualna država važna za ljude koji u njoj žive. U rujnu 1946. godine predviđao je nadbiskup Stepinac da bi mogao biti uhapšen. On je sam toga bio svjestan. Još u studenom godine 1945. godine jednom je u nadbiskupskom dvoru rekao: "Ja neću iznijeti žive glave iz ovoga vrtloga. No, neka se vrši volja Božja!" U siječnju 1946. godine bio je uvjeren, nakon novinskih tekstova koji su govorili o njemu da će ga istog dana odvesti u zatvor. Zbog toga predviđanja i prema uputama Svete Stolice sazvao je svoje najbliže suradnike na dogovor. U tome dogovoru je odredio, da u slučaju ako on bude uhapšen, oba generalna vikara preuzmu upravljanje nadbiskupijom. Dok je nadbiskup još bio u svom dvoru često su se događale noćne provale u župske stanove. Nadbiskup je tih dana ostao posve miran. Bio je svjestan svoje biskupske dužnosti i svog položaja. Pouz-

dajući se u-Božju pomoć i molitve vjernika, sačuvao je slobodu duha. Budući da je sva zbivanja u svijetu promatrao u svjetlu vjere i nastojao u svemu svoju volju uskladiti s Božjom, ostao je uz sve što je proživljavao potpuno miran i predan u ruke Božje. Dana 18. rujna 1946. godine, već od samog jutra, su po svim gradskim ulicama krstarili milicionari i vojnici. Na kaptolu ih je također bilo i šetali su tamo i amo. Oko 5 i 30 izjutra

ušli su milicionari u nadbiskupski dvor, zaposjeli sve hodnike i stubište te potražili nadbiskupa. U to se vrijeme nadbiskup pripremao imati svetu Misu u svojoj privatnoj kapeli. Kada su ga našli obavijestili su ga o naredbi da bude priveden. Tom je prigodom nadbiskup zatražio da vratar ode u sakristiju po kanonika katedrale te mu poručio da generalni vikari preuzmu upravu nadbiskupije. Generalni su vikari odmah sazvati nadbiskupijsko vijeće i priopćili što se dogodilo. Tad je izdana i okružnica za vjernike. Glavna sudska rasprava nadbiskupu bila je otvorena 30. rujna 1946. godine u Zagrebu u 10 sati. Sudska je dvorana bila otvorena samo onima koji su imali dopuštenje milicije i suda. Javni tužitelj je pročitao vrlo dugu optužnicu protiv nadbiskupa, da je surađivao s okupatorom za vrijeme rata, kao i s Pavelićem. Optuživalo ga se zbog izdaje domovine, uporan rad protiv probitaka i borbe naroda pa ga se nazivalo protunarodnim čovjekom. Prikazan je kao najaktivniji neprijatelj naroda i države. Kad je nadbiskup ulazio u sudsku dvoranu, odjeven u crni svećenički talar, izgledao je dostojanstven i sabran kao da ulazi na oltar. Četvrti dan rasprave, 3. listopada 1946. godine, nakon ispitivanja, bilo je nadbiskupu dopušteno, da s obzirom na iznesene optužbe i on kaže koju riječ. Služeći se tim pravom govorio je nadbiskup 38 minuta. Između ostalog je rekao:

"Na sve tužbe, koje su ovdje protiv mene iznesene, odgovaram da je moja savjest mirna, makar se publika

tome smijala. Sada se ne kanim braniti niti apelirati protiv osude. Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismijavanje, prezir i poniženje, nego - jer mi je savjest čista - pripravan sam svaki čas i umrijeti. Stotinu puta je ovdje ponovljen izraz "optuženi Stepinac". Ali nitko nije toliko naivan, da ne bi znao, da iza toga "optuženoga Stepinca" sjedi ovdje na optuženičkoj klupi nadbiskup zagrebački, hrvatski metropolit i predstavnik Katoličke crkve u Jugoslaviji. Sami ste toliko apelirali na ovdje prisutni kler, da kaže, da je samo Stepinac kriv ovima i njihovu stavu naroda i klera. Obični Stepinac ne može imati taj utjecaj, nego samo nadbiskup Stepinac. Već se 17 mjeseci vodi protiv mene borba u štampi i u javnosti, inače 12 mjeseci podnosio sam faktičnu internaciju u nadbiskupskom dvoru (...) Hrvatski se narod plebiscitarno izjasnio za hrvatsku državu i ja bih bio ništarija, kad ne bih osjetio bilo hrvatskog naroda, koji je bio rob u bivšoj Jugoslaviji. Rekao sam: Hrvatima se nije dozvoljavalo da napredaju u vojsci ili da uđu u diplomaciju osim da promijene vjeru ili ožene inovjerku. Tu je faktična baza i pozadina mojih poslanica i propovijedi. I to što sam govorio o pravu hrvatskog naroda na slobodu i nezavisnost, sve je u skladu s osnovnim principima saveznika istaknutim u Jalti i u Atlantskoj povelji. Ako prema ovim zaključcima svaki narod ima pravo na svoju nezavisnost, zašto bi se to onda branilo samo hrvatskom narodu? Sv. Stolica je toliko naglašavala da i mali narodi i narodne manjine imaju pravo na slobodu. Zar katolički biskup i metropolit ne bi o tom smio ni pisnuti? Ako treba, past ćemo, jer smo vršili svoju dužnost. Ako mislite da je hrvatski narod zadovoljan ovom sudbinom ili mu eventualno još pružite priliku da se izjasni, s moje strane nema poteškoća. Poštivao sam volju svoga naroda i poštivat ću je. Optužujete me kao neprijatelja državne i narodne vlade. Molim vas, kažite mi, koja je za mene vlast bila 1941. godine? Da li pučista Simović u Beogradu, ili izdajnička, kako je vi zovete, u Londonu ili ona u Jeruzalemu, ili vaša u šumi, ili ova u Zagrebu? Dapače, i godine 1943. i 1944., da li vlada u Londonu ili u šumi? Vi ste za mene vlast od 8. svibnja 1945. Zar sam mogao slušati vas u šumi i ovdje njih u Zagrebu? Je li se uopće može dva gospodara služiti? To nije po katoličkom moralu ni po međunarodnom ni po općeljudskom pravu. Nismo mogli ovdje vlast ignorirati, makar bila ustaška, ona je bila ovdje. Vi mene imate pravo pitati i zvati na odgovornost od 8. svibnja 1945. godine! (...) Ja završujem: Uz dobru volju se može doći do sporazumijevanja, no inicijativa je na današnjoj vlasti! Niti ja, niti episkopat nismo stranka za načelno sporazumijevanje, nego državna vlast i Sv. Stolica. A to se tiče mene i moga suđenja, ja ne trebam milost, savjest mi je mirna."

nastavit će se...

Mladen Bosankić

BLAGDANI I BLAGOVANJA U BiH

DAN DRŽAVNOSTI I (NE)SPORAZUMI

Bez dvojbe, dilema i zavora 25. studeni je u Bosni i Hercegovini povijesni datum. Davne 1943. godine toga dana je u Mrkonjić Gradu održano Zasedanje antifašističkog vijeća Bosne i Hercegovine (ZAVNO-BiH). To nitko razuman ne spori, ali su sporenja i nesporazumi nastali i traju u današnjoj, daytonskoj, BiH. Kao i oko većine pitanja i oko ovoga datuma podijeljenost, stajališta, obilježavanje i slavljenje je podijeljeno na tri nacionalna dijela. Bošnjaci, bez obzira na stranačko-političke pripadnosti ovaj datum prihvaćaju i slave kako DAN DRŽAVNOSTI BiH i to je neradni dan u dijelu države u kojem većinu žitelja čine pripadnici ovog nacionalnog korpusa. Političko-državotvorne vrhuške tim povodom prirede u Sarajevu, središtima županija sa bošnjačkom većinom i u općinama prijame i domjenke. Pronađu ponekog, još živog, partizana koji progovori kako su tog datuma sudionici ZAVNOBiH-a odlučili da Bosna i Hercegovina u SFRJ – Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji – bude jednakopravna republika sa ostalima, a i da tri, danas konstitutivna, naroda Bošnjaci, Srbi i Hrvati budu jednakopravni. I dok je trajala, živjela i razvijala se, upsješno mora se priznati, Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina, strogo se vodilo računa o tripartitnom nacionalnom ključu, pa su u zakonodavnim, izvršnim i drugim organima vlasti bili predstavnici sva tri naroda.

Je li svatko od svakoga ugrožen u BiH?

Međutim, poslije višestranačkih izbora 1990. godine, kojima je rasturen socijalizam, a i sam od sebe se urušio, sve je krenulo strmoglavce. Najprije je počela nacionalistička otimačina oko svega i svačega, a onda je uslijedio krvavi rat. Na sve strane su frkali, prštali i odjekivali poklici i tvrdnje kako je u BiH svatko od svakoga ugrožen; Srbi od Hrvata i Bošnjaka: Hrvati od Srba i Bošnjaka, Bošnjaci od Srba i Hrvata. Svak se od svakoga branio i svak je svakog napadao, a psi rata i profiteri su vješto i nemilosrdno unovčili suze, znoj, krv, žrtve... svatko svoga naroda. E, taj i takav, nemilosrdni rat je okončan bez pobjednika Mirovnim sporazumom potpisanim, krajem ratne 1995. godine, u

američkom gradu Daytonu, a ovjeren u Parizu. Isti taj Sporazum nametnuo je i Ustav BiH kojim nitko nije zadovoljan. Unatoč tomu što je ovaj Mirovni sporazum potpisan prije 15 godina u BiH još nije usvojen Zakon o državnim blagdanima. Kako nema tog zakona, tako nema ni jedinstvenog stajališta oko toga. Najsporniji je Dan državnosti, koji se ne obilježava ni u Republici Srpskoj, ni u zapadnoj Hercegovini, gdje apsolutnu većinu žitelja čine Hrvati. Znači, ponovimo, Dan državnosti obilježavaju samo Bošnjaci. Doduše, hrvatski član Predsjedništva BiH **Željko KOMŠIĆ**, koji je u dva izborna ciklusa ovu visoku poziciju dobio zahvaljujući bošnjačkim glasovima, također bude među bh. domaćinima, ino predstavnicima u BiH, koji se odazovu prijami i domjenku. Uz Komšića, kojemu se nema što prigovoriti glede obnašanja stečene dužnosti, nađe se još po koja hrvatska i srpska ikebana. Obilježavanje, bar u prostorima Predsjedništva BiH, uvijek je bez srpskog člana, protekne u tzv. građanskom maniru, bez naglašavanja nacionalnog i vjerskog. U županijama i općinama sa bošnjačkom većinom već se osjeti nacionalna i vjerska aroma. Ako ničim drugim, a ono pozivanjem nazočnih da učestvuje Fatihe odaju poštu šehidima. Tek ponegdje i ponekad se čuje da se uz Fatihu, čuju i prijedlozi „ili na drugi način!“

Dan ZAVNOBiH-a i/ili Dan državnosti?

Tako to traje od prve poratne, 1996. godine do danas i po svemu sudeći još će dugo trajati. Teško je povjerovati da će se novoizabrani zastupnici u Parlamentu BiH, dogovoriti i usvojiti Zakon o državnim blagdanima koji će biti po mjeri, željama i zadovoljstvima svih. No, nameću se u svemu ovome još niz pitanja, nejasnoća i maglovitih stajališta. Još iz vremena socijalizma kada se 25. studeni slavio kao Dan ZAVNO-BiH-a, a ne kao Dan državnosti Bosne i Hercegovine, nije bilo svenarodnog, općeg i euforičnog veselja, kao povodom Nove godine ili Prvosvibanjskih roštiljada, izleta, okretanja ražnjeva sa janjcima i prascima. Naravno, uz neizostavnu glazbu i točenje alkoholnih pića u velikim i prevelikim količinama. Taj blagdan

(praznik), kao i mnogi nastali iz partizanskih šinjela, slavile su vlastodržiteljske vrhuške, a narodne mase su bile samo publika na svečanim akademijama i mitinzima. Posebne sofe, prijami, domjenci i krkanluci bili su priređivani samo za probrane i dokazane sinove revolucije. U svemu ovom, blagdansko-prazničnom, ozračju nameću se i komentari, bar uzgredni, vezani za vjerske blagdane. E, u svezi s njima nikada nije bilo spora, a nema ga ni danas. Doduše socijalistički karjeristi i komunisti po zadatku, bar javno, nisu slavili vjerske blagdane. Međutim, poslije izbora 1990. godine apsolutna većina komunista je došla tobe, pa su se zaklinjali, svatko u svoju vjeru. E, ti vjerski blagdani imaju svoja višestoljetna pravila proslave. Svatko ih slavi za sebe, ali ima, bude i bit će i zvanica iz druga dva naroda. Koliko iskreno, iz srca i duše, pitanje je na koje je nemoguće odgovoriti, osim u pojedinačnim slučajevima i situacijama. Osim zajedničkih vjerskih ceremonija i uglavnom obilježajskih sijela, ića i pića, ni prigodom ovih, vjerskih, blagdana nema zajedničkih, svenarodnih i općih fešti.

Građanske i nacionalne opcije i koncepcije

I još nešto! Nameću se dileme, pitanja i sporenja o i oko građanskih i nacionalnih koncepcija, opredjeljenja, uvjerenja, stranaka i strančarenja. Oni koji su uporni u zagovaranju građanske BiH, neće i ne mogu da vide, kako plivaju uzvodno i pucaju ćorcima. Priče o nadnacionalnoj BiH, bar u doledno vrijeme, predstavljaju samo demagoške pokušaje, možda i istinski uvjerenih zagovornika, stvaranja nečega što je nemoguće stvoriti na teritoriji koja ima prejake korijene, temelje i povijesna sjećanja u nacionalnom i vjerskom. I što na kraju kazati i/ili poručiti glede blagdana i blagovanja u BiH, a osobito u svezi Dana državnosti. Gotovo pa ništa! Kao i u mnogo čemu vrijeme će i u ovom slučaju biti najbolji, glavni i najnemilosrdniji sudac. Do tada, neka vam je **čestit Božić, Sretna nova 2011. godina, Hristos se rodi** i ako nije kasno, a za iskrene i poštene želje i namjere nikada nije kasno, **Bajram Šerif Mubarek Olsun.**

N. J. Ivanović

IN MEMORIAM

SJEĆANJE

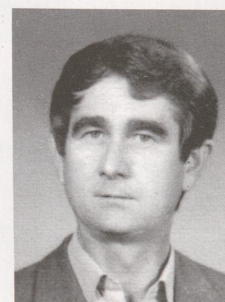

DELFA (rođ. TUNJIĆ) BOŽIĆ
22. 12. 2001. – 22. 12. 2010.

Postoji samo ljubav, nema zaborava. Volimo te, počivaj u miru Božjem.

TVOJI NAJMLILJI

SJEĆANJE

RATKO KRSTIĆ
02. 02. 1991. – 02. 02. 2011.

Postoji samo ljubav, nema zaborava. Volimo te, počivaj u miru Božjem.

TVOJI NAJMLILJI

SJEĆANJE

Dana, 15. prosinca 2010. godine navršit će se dvije godine od smrti našeg voljenog supruga, oca, dide i punca

VINKA (JURAJ) DOBRINIĆA
dipl. ing. građ.

S poštovanjem i ljubavlju uspomenu na tebe čuvaju tvoji: supruga Azra i kćerke Renata i Sunčica, zetovi Adnan i Fransisco i tvoji unuci Matea, Din i Fernan.

SJEĆANJE

VINKA (JURAJ) DOBRINIĆA
15. 12. 2008. - 15. 12. 2010.

Počivaj u miru Božjem!

HKD "Napredak"
Glavna podružnica Tuzla

SJEĆANJE

VINKO KREITMAYER
3. 11. 2008. - 3. 11. 2010.

Neizbrisivo sjećanje na velikog umjetnika i čovjeka

Nedavno se navršilo točno dvije godine od kada je preminuo Vinko Krajtmayer, veliki čovjek, glazbenik i profesor. No sjećanja na njega kao i njegov lik još uvijek su živi. Vinka Krajtmajera pamtimo svi kao velikog čovjeka koji je cijeli svoj život posvetio nesebičnom prenošenju znanja mladim umjetnicima, studentima glazbe i glazbenicima, koristeći svaku priliku da svoj utjecaj i talent prenese na njihov glazbeni izraz i razvojni put u karijeri. Vinko Krajtmayer rođen je u Tuzli 25. siječnja 1940. godine.

U gradu na zrnju soli završio je Osnovnu i Srednju glazbenu školu, gimnaziju te prvi stupanj Rudarskog fakulteta. Diplomira je u Sarajevu teoriju i pedagogiju i etnomuziku. Magistrirao je na odsjeku za kompoziciju i dirigiranje, a doktorirao je na temi etnomuzikologije 1995. godine. No, u Tuzli će zauvijek ostati upamćen kao istaknuti jazz glazbenik. Znanstveni doprinosi dr. Vinka Krajtmajera napunili su bosanskohercegovački fundus radova iz solfegija i bogatiji opus iz etnomuzikologije. Pedagogija profesora Krajtmajera je opredmećena u njegovim nasljednicima na predmetima koje je vodio, novim mladim ljudima i stručnjacima koji je njegovu pedagogiju i znanje prenositi svojim studentima. Danas je nezaobilazan njegov famozni udžbenik *Liber antonalis*. I dan danas to je jedini udžbenik za antonalitetni solfeggio u BiH, a udžbenik se kao obavezan koristit i u glazbenim školama i akademijama izvan granice naše zemlje. Vinko Krajtmayer je veći dio svog radnog vijeka proveo u Sarajevu, ali je uvijek s ponosom isticao da dolazi iz Tuzle i da je Tuzla rasadnik glazbenih talenata. U Tuzli je i preminuo 3. studenog 2008. godine. Njegov duh i njegove ideje žive u mnogim generacijama iza, učenicima, studentima, glazbenicima i umjetnicima koji su upravo zahvaljujući Vinku postigli uspjeh i ostvarili svoje snove. Svojim djelom i radom, svojim odnosom prema kolegama i prijateljima dr. Vinko Krajtmayer zaslužuje da se o njemu uvijek priča kao o osobi od posebne važnosti za glazbenu kulturu i glazbenu znanost u BiH. Lika Vinka Krajtmajera prisjećaju se svi i u Tuzli se o njemu uvijek govori s posebnom radošću i sjetom. Njegova važnost za povijest glazbe u BiH je neizbrisiva i gotovo je nemoguće pisati umjetnost glazbe a ne spomenuti dr. Krajtmajera. Za Vinka Krajtmajera danas nas veže trajna uspomena na njegovu životnu filozofiju.

S posebnim sjećanjem prisjećamo ga se i mi u HKD Napredak Tuzla gdje je također ostavio velikog traga i dao nemjerljiv doprinos u kulturnom djelovanju ovog društva.

Počivao u miru Božjem

HOLDINA

TRGOVINA NAFTNIM DERIVATIMA

ŠIROKA MREŽA MALOPRODAJNIH OBJEKATA

- Kvalitetno gorivo svih vrsta
- Bogat izbor robe široke potrošnje

VELEPRODAJA SKLADIŠTE PODLUGOVI

- Dnevna isporuka naftnih derivata bez ograničenja u količinama
- Dostava loživog ulja na Vašu adresu

Azize Šaćirbegović 4b, 71 000 Sarajevo
tel.: 033 276 430 Fax: 033 658 616

Croatia osiguranje Vas i ove godine daruje!

OSIGURANJE ŽIVOTA

Iskoristite posebne pogodnosti do 31.12.2010.

ISSN 1840-1260

9 771840 126007